№ 107. Jurjewis, teisipäewal 15. septembril. 1915.

Ilmub 3 korda nädalas: teisipäew, neljapäew ja laupäew.

Kaasanded:

Hinnata: 1) Jutulisa, iga numbrdga. 2) Piltidega kirjandusline ja teaduslik lisa, laupäewiti. 3) Õigusteaduse ajakiri Õigus. 4) Adresskalender. 5) Seinakalender.

Põllutöö-kuukiri Talu 70 kop. ja aiatöö-kuukiri Terwis, 60 kop. aastas.

Olewik

34. aastakäik.

Tellimise hind:

Postiga aastas 3 rbl. 80 k., postita 3 rbl. [illegible] k.
„ ½ „ 1 „ 80 „ „ 1 „ [illegible] „
„ ¼ „ — „ 95 „ „ — „ 90 „
„ 1 kuu — „ 35 „ „ — „ 30 „

Wäljamaale aastas 5 rbl. 50 kop., ½ aastas 2 rbl. 85 kop., ¼ aastas 1 rbl. 45 kop. ja 1 kuu 50 kop.

Adressi muutmine 10 kop.

Üksik nummer 3 kop.

Toimetus ja talitus: Jurjewis Rüütli uul. nr. 8, Telef. 154. Talitus on awatud k. 8 h. kuni k. 7 õhtul, toimetuse kõnetund k. 11—2 lõun. Adress lihtsalt ja hinnalistele saadetustele: г. Юрьевъ, Лифл. Ред. „Олевикъ“. Tarwitamata jäänud käsikirjad hoitakse ainult autori soowi pääle alal. Sõnumid ja muid kirjeldusi tohib Olewikust ainult allika nimetamisega äratrükkida.

Kuulutuse hind: Nonpareille-rida wiimasel leheküljel 5 kop., esimesel ehk teisel ja kolmandal leheküljel 15 kop. Wäljaspool Eesti- ja Põhja-Liiwimaad hind poole kõrgem. Mitmekordsete kuulutuste pääle hinnaalandus: 1., 2. ja 3. leheküljel kuulutused ilmuwad ühtlasi ka Meie Aastasadas, ühe ja sellesama hinna eest. Kuulutus, mis ühtlasi ka Tartu Päewalehes ilmub, maksab rida kuulutuste küljel 7 kop. ja lehe ees 25 kop.

Tähtsamad päewauudised.

Saksa lennumasinad ilmusid Riia kohte, kuid aeti jälle tagasi.

Riia piirkonnas ei ole waenlasel edu.

Dwinski wäerinnal sõjategewus wagaseks jäänud.

Wilia jõe juures kestawad wõitlused edasi. Driswjatõi ja Nesterka külad oleme tagasi wõtnud.

Wileikast põhja-lääne pool wõtsime mõned külad tagasi.

Nowogrudoki juures löödi waenlane jooksukraawidest wälja, kusjuures hulk wangisid saadi.

Strumani juures löödi waenlane jõe taha, kus juures ta palju kahju sai.

Mujal wäerinnal ei ole muudatusi.

Lääne-wäerinnal liidulased tähtsa wõidu saanud. Liidulased murdsid 25 kilomeetri pikkusel wäerinnal läbi ja said üle 12,000 wangi.

Rahaminister Bark käis Inglise kuninga jutul.

Wekslimoratorium ka Liiwimaa kohta wäljakuulutatud.

Wekslimoratoriumi wäljakuulutamine. (Petrogradis, 12. septembril.) Kõigekõrgem käskkiri rahaministrile 20. ja 25. julil, 12. ja 19. septembril ja 11. nowembril aastal 1914 ning 13. januaril, 17. webruaril, 16. aprillil ja 12. junil aastal 1915, antud määruste täiendamiseks, mis õiguse annab wekslit protesti minemisi edasilükata ja täitesaawaid protestiid, ühtlasi nende wekslite sissenõudmise abinõusid seisma panna, käib kõigearmulikumalt: esiteks, et wekslite, mis wäljaantud on enne 10. julit, pärast tähendatud ega kuni 10. januarini 1916, wiimane päew kaasaarwatud, ja mille maksu koht on Wilna, Grodno, Kowno, Kura, Liiwi, Minski kubermangud, Wladimiri, Wolõnski, Dubeni, Kremenetsi, Kowelt, Lutski, Ostroshi, Rowenski, Staro-Konstantinowi (Wolõni kubermangus) Kamenets-Podolski ja Proskurowi (Podolia kubermangus) kreisid, protesti minek ja sissenõudmise abinõud praegu 6 kuud edasilükatud saama, wekslit maksu tähtpäewast arwates. Teiseks: wekslitega, mis nimetatud käsukirja alla käiwad, tuleb 12. septembril 1914. a. antud käskkirja 2 ja 4 osa järele käia. Kolmandeks antakse rahaministrile õigus selle käskkirja 1 ja 2 osas äratähendatud määruste järele wekslite protesti ja sissenõudmise kohta käiwaid üleüldisest korrast kõrwale kaldumisi täiendada, niisama ka nimetatud osades äratähendatud tähtaega pikendada.

Alguskirjale on Keisriherra oma käega alla kirjutanud

Nikolai.

Keiserlik tell, 7. sept. 1915.

Kinnitanud rahaministeeriumi juhataja rahaministri abi senaator Nikolajenko.

Bulgaria wäljaastumas?

Mobiliseerimise käsk on Bulgarias wiimaks siiski lõpulikult wäljakuulutatud. Pääminister Radoslawow kahtles. Tsaar Ferdinandil ega kahtlusi enam ei ole. Mõne päewa eest, kui kõik 5 oppositsioni erakondade esitajad tema jutul käisid, hoiatas talurahwa erakonna juht Stambolinski teda:

— „Ärge mängige oma pääga!“

Mis pääle tsaar wastas:

— Minu wana pää pole teilegi tarwis. Pidage muret oma pää eest!

Nähtawasti on Ferdinand oma otsuses ju kindlusele jõudnud, kui minewal nädalal Meklenburgi hertsog Johann Albrecht Konstantinopolist tulles Sofias peatas.

Nii uskumata kui need sõnumed näiwad, on Bulgarias asjad siiski juba nii kaugel. Bulgaria riigimehed on kogu aeg rõhutanud, et nad „realpolitikat“ ajawad. Wenemaa wabastas Bulgaria 1878 Türgi ikke alt: wenelased on bulgarlastega ühest Slawi tõust. Bulgaria riigimeeste „realpolitika“ ei taha tänamatust arwesse wõtta, sest Wenemaa on pärast seda mitu korda Bulgaria wastu töötanud. Kõik päraltised kordaminekud pole Bulgaria mitte Wene abil, waid koguni wastu Wene tahtmist saanud. Ühendslaawi tunnetega olla ka halb lugu, sest kus olid nad 2 aasta eest, kui serblased rumeenlaste, greeklaste ja türklaste abil Bulgarialt tema wõidetud ja põliselt bulgarlaste täissajandatud maad ära wõtsid?

„Realpolitika“ ei rehkenda seega mitte tunnetega, waid ainult huwidega. Bulgaria on juba maale oma erapooletusest palju kasu saanud. Sõdijatega rahulikult edasi kaubeldes wõis ta Türgimaalt päälegi tüki maatüki — Maritsa jõe pahema kalda Dedeagatshi raudtee — selja edaspidise erapooletuks jäämise eest wälja tingida. Wõis arwata, et Bulgaria oma kahtlewat erapooletust weel kaua edasi ajab, seega sõdijaid poolesid sundides ikka suuremaid lubadusi temale tegema.

Nähtawasti mõjusid aga sakslased tema pääle nii wiisi, et ta oluslawat sammu tahab ette wõtta. Sakslastel oleks praegu tungiwalt tarwis oma wägesid üle Serbia ja Bulgaria Türgile abiks wiia, kes Dardanellides juba wiimases hädas on. Saksa wägedel, keda kuulu järele juba Serbia piiri ja Donau äärde koondatakse, oleks sadakond wersta raskel Serbia mägisel maad äratehe ja siis oleksid nad Bulgarias, kus raudteega wõiksid edasi kihutada.

Kes on Bulgarias tema praeguse poliitika eest wastutaw? Terwe oppositsion (sotsialistid, demokraadid, talurahwa erakond, Wene sõbralik rahwaerakond) on selle wastu. Nende taga seisab lihtrahwa hulk, aga parlamendis on walitsuse konksude abil jõukam kiht enamuses, kes Radoslawowi toetab, kuna see omakorda tsaar Ferdinandi isikliku poliitika järele käib.

Tsaar Ferdinand, endine Austria leitnant on alati õnnelik kuulsuses olnud. Bulgaria troonile sai ta 1887 — pärast seda, kui sääl teine samasugune õnnekütt Battenbergi Aleksander ära oli kihutatud. Ferdinand oli ojaw külali oma trooni kindlustama ja oma 25 aastast walitsuse juubelit wõis ta juba iseseiswa tsaarina pühitseda, kes Türgi ülemwalitsuse alt wabanenud ja kellel rahwuswaheliselt poliitikas sõna ütelda. Alles 1913, kui Ferdinandi käsul Bulgaria wäed Serbia wastu wäljaastusid ja purustatud sai, lõi Ferdinandi troon jälle kõikuma. Nüüd tagab ta aga jälle kõike kaardi pääle panna. Kui Wenemaa tõesti nagu Radoslawow ütleb, surnukeha on, kellest kinni ei maksa hoida, siis on Ferdinand muidugi wõitnud, kohe siis pärast Saksa ülemwõim bulgarlastega, mis tuleb. Ei ole aga Wenemaa ja neljaliit weel mitte nii kaugel, siis tuleb Ferdinandil weel Stambulinski sõnade tõsiduse üle järele mõtelda.

P. N. Durnowo †

P. N. Durnowo oli üks wiimase aja Wene tähtsamaid riigimehi ja Wene reaktsioni wõimsam tugi. Sündinud 1844, sõjaõigusteaduse akadeemias haridust lõpetanud, oli ta juba 1893 senator, 1900 siseministri abi ja 1905 oktobrist Witte kutse pääle siseminister, mis ametis ta kõigi abinõudega rewolutsioni wastu wõitles, sääl juures 17. oktobri manifesti lubadusi hoopis kõrwale jättes.

5. dets. 1905, sai Durnowo weel siseminister oli, tuntud „Molwas“ (hiuuipandud „Rajs“) A. Sistow sissi sääl sääl... et Durnowo sõja ajal kroonule 15000 rublalise kassa tellimisega ülesõnud. Süüdistus jäi arabeeritsikemata.

Riiginõukogus oli Durnowo parempoolsete rahwa eestwees. 1911 kukutas ta Stolõpini lääne semstwo riiginõukogus läbi, kuid kolme päewase seadusandluste kogude waheaja abil wiis Stolõpin selle 87. p. põhjal siiski elusse. Durnowo sai niisamuti nagu teine riiginõunik D. F. Trepow ilma oma palweta puhkeneju wäljamaale, kus ta Stolõpini surmeni wiibis.

15. aug. 1906 laskis üks nais-rewolutsionär Helwetsios Durnowo pähe ühe prantslase maha. Pärast arwati, et sääl Wene kaja tegew oli olnud.

Wiimasel ajal korraldas Durnowo ühes Stshäglowitowiga edulise bloki wastu „musta bloki“ ja tegi tihatuli riigiwolikogu laialisaatmise ja diktaturi sisseseadmise häälk.

Sõjawäljalt.

Teegrammid.

Petrogradi telegrafi-talitusest.

Wene-Saksa-Austria piirilt.

Wägede ülemjuhataja staabi ametlik teadaanne 12. septembril.

Riia ümbruses hakati kohati suurtükkidest ägedamini tuld andma. Sakslased tarwitawad siin lämmatawate gaaside kuulisid.

D w i n s k i s e i s u k o h t a d e w ä e r i n n a l, Düüna ja Driswjatõi järwe wahel, on wihane wõitlus. Sakslased tormasid suurtükitule kaitsel mitu korda wihaselt kallale. Kõik pääletungimised löödi tagasi. Mõned kaitsekraawid käisid mitu korda käest kätte.

L a u t s e j ä r w e p i i r k o n n a s, N o w o - A l e k s a n d r o w s k i j u u r e s, Dwinski kiwitee ääres, läks waenlasel peaaegu korda meie kraawidesse tormata, aga hiljem aeti ta minema. Sakslased tormasid uuesti suure agarusega kallale. Aga kui nad ägeda lähedase suurtüki, kuulipilduja ja püssitulega wastu wõeti, taganesid nad korratult. Pärast puhkust tungisid sakslased siin weel kaks korda kallale. Need kallaletungimised löödi uuesti tagasi. Paiguti põgenesid sakslased. Wastase kahju on määratu suur; kaunis suured on ohwrid ka meie pool ja on wägede tubliduse hääks tunnistajaks.

O s h m j a n d i p i i r k o n n a s t kuni Pripetini ei sündinud midagi tähtsat. Wõitlusi oli Nowogrudoki ja Baranowitshi piirkonnas.

Täiendawate teadete järele on 41-ne Saksa korpus Logishini juures suurt kahju saanud. Meie oleme tema korratu taganemise ajal 7 ohw. ning 500 alamwäelist, ühes suurtüki ja 7 kuulipildujaga wangi wõtnud. Ka on palju haawatud sakslasi meie kätte langenud, aga nende arw on teadmata.

D u b n o p i i r k o n n a s wõideldi Horupanni ja Gsolowishitsõi külade pärast wihaselt. Meie wõtsime siin 30 ohwitseri ja umbes 1600 alamwäelist ühes kuulipildujatega wangi.

Kallale tungisime meie waenlase hirmsa tule all, mis meid uuesti Ikwa jõe äärde taganema sundis.

Galitsia piiri ääres tungis wastane Aleksinetsi juures mitu korda kallale. Meie tungisime talle oma poolt agarasti kallale, lõime ta tagasi ja wõtsime üle 3000 mehe ühes 4 kuulipildujaga wangi.

Dobropole küla ümbruses, Drempowlast lõuna-lääne pool, tormas meie ratsawägi wastasele kallale, kes põgenes. Esialgse lugemise järele on arwata 500 alamwäelist ühes 17 ohwitseriga wangi wõetud, ühes 2 kuulipildujaga.

Järgmiste teadete järele oleme Lutski piirkonnas 128 ohw. ning arwata 6000 alamwäelist wangi wõtnud. Enne teatati ainult 80 ohwitserist ja 4000 alamwäelisest.

13. septembril.

Dwinski seisukohtade waerinnal on wäga rahulikum. — Wangide tõenduse järele on sakslased wiimastes wõitlustes ja meie poolt tagasilöödud tormijooksudes suuri kaotusi saanud. Eilases wõitluses Driswjatõi küla pärast, sellesama nimelise järwe kaldal, löödi sakslased sellest külast tagasi.

Wilia jõe piirkonnas, Wileikast idapool, kestawad ägedad wõitlused edasi. Meie wäed wõtsid Nesterka küla ära. Sakslased wõtsid ka tormijooksusid ära. Wileikast põhja-lääne pool piirkonnas wõtsid meie wäed täägilöögiga kindlustatud küla Ostrowi ära, nõndasama saime Siira küla uuesti tagasi. — Smorgoni wäerinnal ja lõunapool kestawad wõitlused edasi. — Laduna küla piirkonnas, Irwje alewist idapool, awas waenlane rasketest suurtükkidest tugewa tuleandmise. Meie wäed lahkusid sellest külast. Sakslaste wihane wastupanek Podgurje küla juures, Nowogrudkist idapool, murti meie poolt täägilöögiga, kusjuures 4 ohwitseri ja 92 alamwäelist wangi wõtsime. Äärmiselt ägedat wõitlust peeti terwe eilane päew Marishoni mõisa piirkonnas, aga ka Nowogrudkist idapool. Mõisa kaewikud käisid käest kätte. Marishoni mõisast wähe lõunapool löödi waenlane wijade tormijooksudega Staro-Koltshitsa küla juures olewatest kaewikutest wälja, kusjuures ligi 600 sakslast wangi wõtsime, kuulipilduja ja laskemoonalaatiid saime. Lõunapool wõtsime pärast wersta täägiwõitlust Polusja küla ära.

Strumeni jõel löödi sakslased teisele poole jõge tagasi, kusjuures palju haawatuid ja laskemoona teele maha jäisid. Statitshewo juures olewa silla (Pinskist lõunapool) panid nad põlema.

Pripetist lõunapoolsel ja Galitsia wäerindadel midagi tähtsamat sündinud ei ole.

Wiimaseaja wõitlustes sakslastega on meie wägede täägilöögid, mis ainukesed sõjaliku wihawuse tunnistajad, hariliseks nähtuseks saanud. Teisest küljest on tahelepanemisewäärt ka see, et Saksa pääkorteri wiimastes teadaandmetes meie wangiwõetute arwud õige wäikesed on, kui ka meie wägede wõiduriikaid tagajärgi just ei warjata, siis ometi teadlikult õige tuntawalt wähendatakse.

M ä r k u s. Polowitsi piirkonnas, Tsherkowist läänepool, wõtsid 20 meie ratsawäelist tormijooksu seisukohtade kindlustuse kallal töötawate austerlaste pääle ette ja surmasid nendest 18 mehst ühes ühe ohwitseriga, aga teised 47 alamwäelist ühes ohwitseriga wõeti wangi. Meil said ainult kaks alamwäelist kergesti haawata. — Teises kohas tungis meie wäikene maakuulajatesalk 20 austerlasele pääle ja wõtsid neist 9 wangi, kuna ülejäänud surmati.

Türgi sõda.

Kaukasi wäe staabi ametlik teadaanne 13. septembril.

Oltõi pool, Tewa—Histaspori ja Arkinski piirkonnas oli meie maakuulajate salga ja türklaste kokkupõrkamine.

Melasgerti piirkonnas oli meie ratsawäe ja hamidlaste wahel tulewahetus.

Wani piirkonnas, eelwägede wõitlus.

Prantsuse-Belgia piirilt.

Prantslaste läbimurdmine Saksa kaitseliinist Champagnes on sündmus, mis praeguse sõja pöörde punktiks wõib areneda. Läbimurtud on 25 kilomeetri (24 wersta) laiuselt ja 14 kilomeetri süga-uselt, kus juures juba 12000 wangi saadud. Saksa kaitseliin on sääl teatawasti 10 kilomeetert wäga tugewasti kindlustatud, mille taga weel 30 kilomeetert kõrgemad kindlustused kestawad. Tänini jõudsid prantslased ja inglased ainult mõne seja meetri kaupa edasi tungida; et nüüd korraga 14 kilomeetert edasi jõutud, see näitab juba, mis tähendus praegusel operatsionil on.

(Paris, 13. sept.) Eila wõetud seisukohad on weel meie käes. Nende hulgas Carlyle loss, Souchez surnuaed ja mõned jooksukraawid.

Champagnes käiwad ägedad wõitlused terwel wäerinnal edasi.

M e i e w ä e d m u r d s i d w a e n l a s e s e i s u k o h t a d e s t 25 k i l o m e e t r i p i k k u s e l w ä e r i n n a l 14 k i l o m. u l a t u s e n i l ä b i ja hoidsid ära wõetud seisukohad enese käes. Ülesmärgitud wangide arw ulatab üle 12,000 mehe.

Muul wäerinnal ei ole muutusi.

P a r i s, 13. sept. Pääkorteri päewane teadaanne.

A r r a s i juures jatkab meie suurtükiwägi waenlase seisukohtade pommitamist.

Sommest lõunapool pommitas waenlane ägedalt meie jooksukraawisid ja kindlustustöösid. Meie patareid wastasid sama ägedalt.

Champagnes ja Argonnidel käiwad üksikud tähtsusetad wõitlused.

11. sept. pillusid meie lendurid Metzi linnas raudteejaama pääle umbes 40 pommi.

Italia-Austria piirilt.

(R o o m, 13. sept.) Pääkorteri teadaanne. Üks meie Alpi salkasid tungis Monte-Cewadale ligidal 12 sept. 3251 meetri kõrgusele jäämäele Königsspitzest lõunapool, enese ga suurtükki ühes wedades. Siit laatis ta üksikud wäelalgad Raitschpigi, Schreienthorni ja Monte-Pascale poole wälja. Üks meie salk wõttis Sulbenspitze ära, mida waenlane ägedalt kaitses. Samasugune hää kordaminek oli meil ka Cewadali mäe juures.

Lõunapool käis mitmel paigal äge wõitlus, mis aga kummagile poolele ühtegi kindlat tagajärge ei annud.

Mujal wäerinnal on seisukord muutuseta.

Serbia-Montenegro piirilt.

Iseäralisi muudatusi ei ole sündinud. Kohati käis ainult suurtüki-wõitlus.

Öö wastu 10. sept. katsus wastane üle Sawi ja Drina jõgede tungida, löödi aga tagasi.

Merelt.

Seisukord Dardanellides. (P a r i s, 12. sept.). Wiimane nädal läks Dardanellides rahulikult mööda. Türklased katsusid meie wäerinnale miinigalleriiga ligi pääseda, kuid meil läks korda teda ennem õhku lasta oma wastumiinide abil. Wangide seletuse järele said selle juures 2 ohwitseri ja 13 alamwäelist surma. Meie sõjalaew pommitas ägedalt waenlase suurekaliibrilisi patareisid Aasia rannal.

Kuuluslikud Dardanellide pealsest langemisest. (B u k a r e s t, 11. sept.) Wiimasel ajal on Konstantinopolist paljud tähtsad Türgi seltskonna tegelased ja suured Türgi rahamehed ära jõudnud. Nemad seletawad, Konstantinopolis olla kõik arwamuses, et Dardanellid kolme nädala jooksul langewad. Türgi rahwa keskel kaswab noortürklaste ja sakslaste wastu rahulolematus ja ei ole kahtlust, et rahwas linnulaste liikumisel nendele käte maksab, kes Türgimaa õnnetusesse saatnud.

Wäljamaalt.

Seisukord Bulgarias. (S o f i a, 13. sept.) Kõik ajalehed toonitawad kindlalt, et mobilisatsioonil mingit kallaletungimise sihti ei ole, ehk nad küll seisukorda õige tõsiseks loewad. Ametlik Napodn. Ipaвo ütleb, et ligineja Europa tulekahju mobilisatsioni paratamataks tegi. Bulgaria peab walmis olema igaks juhtumiseks. Bulgaria ei mobiliseerinud oma wägesid ainult selleks, et oma elulisi huwisid kaitsta, waid et ka seda juurde saada, ilma milleta tal wõimata on läbi saada.

Teine ametlik häälekandja teatab, et Bulgarial soow on rahu alalhoida, aga ka otsustanud on kindlasti nõuda, et tema seaduslikuks tunnistatud nõudmised wastu wõetaks. On weel aeg õiglast rahu-lepingut teha.

Gешowi häälekandja „Mir“ kirjutab: Walitsus mobiliseerib kõik warustatud jõu mitte sellepärast, et wõitlusesse astuda, aga selleks, et Bukaresti lepingut, mis kõikide walitsuste poolt Bulgaria wastu õiglaseks tunnistatud häwitada. Sõjariistus erapooletus, mis walitsuse poolt wäljakuulutatud, on Balkani küsimuste likwideerimise puhuks ainult Bulgaria huwide kaitseks ettewõetud. — Demokratide häälekandja kirjutab: Bulgaria läheb sõjariistus erapooletusele ja jääb ootama, kas mõistawad suurriigid aru saada ning Bulgaria huwisid kindlustada. — Bulgaria agentur teatab, et jaadikutekoja koosolekul ministerpresident mitte Bulgaria kättemaksmisest ega Rumeenia lohustusest nimetanud ei ole, waid näitas ainult, kui tarwilik sõjariistus erapooletus.

Saksawastane liikumine Bulgarias. Times sai Sofiast teateid, et saksawastane liikumine Bulgarias laieneb. Radoslawow on suur hulk

kirju ja telegramme saatnud, milles rahwakogu ol-ekorrit kokkukutsumist nõutakse.

Sakja ligutustöö. (Stokholm, 11. sept.) Sõjapäevi pääle, s. o. 2 päewa enne Sakjamaa komandama sõjalaenu [illegible] id-sutahtega Sakja sinnu Rootsi sakjameelse [illegible] nõuanduse tegewuse [illegible] awaldama. Awaldatakse teated, nagu oleks Wene sõjawäge Hindenburgi [illegible] 100^0. Edasi teatatakse, nagu oleks [illegible] 400.000 [illegible] wangi wõetud. Kui see teade [illegible] ei [illegible], teataks aimult selle [illegible] tulewasest. Kõmuwärwin, Bulgaaria mobiliseerimist [illegible] pääle oli olnud [illegible], [illegible] olnud ka Bulgaaria moud wälja saadetud. Sellega tahetakse rahwale märkida, et Bulgaaria Sakjamaa poole wälja saab astuda, [illegible] häst. [illegible] ellakirjut [illegible] mõjumine.

Sakja [illegible] ettewaatlikult Wene wägede [illegible] Wilenski juures, kus [illegible] tegutsenud ja mõned suuremad [illegible] maha jätnud.

Edasi teatatakse Sakja päästaabi poolt, et edasitungimine [illegible] sõjas [illegible] rasksemaks läheb. [illegible] edasitungimise [illegible] ka kuni [illegible] wõimu tuis tuned. [illegible] ei [illegible] ja neile raha ja [illegible] Bindeb [illegible] diplomaatilist.
Pta.

Piiramisejeisukord Greekamaal. (Ateen, 13. sept.) Florina, Solun, Serowi ja Kawalla piirkonnas [illegible] piiramisejeisukord, nagu Greekamaal [illegible].

Tarbeainete küsimuse korraldamine Sakjamaal. (Stokholm, 13. sept.) Sakjamaal [illegible] kontroll komisjonid, kellel õigus on äramaksmatuid läbi waadata ja ametkondadele [illegible] tarbeainete hinnade [illegible] kindlaks määramiseks. Kogukonnadele [illegible] õigus toiduainetele [illegible] hindasid ära määrata ja [illegible] tarbeainete [illegible] sellised [illegible], [illegible] mehed kohustatud on oma tagawarast ära müüa. Toidu ja muude tarbeainete kauplejad langewad kaubawõtmise korral raske karistuse alla, kuna neil kauplemise õigus ära wõetakse.

Rahaminister wäljamaal. (London, 11. sept.) Rahaminister Bark käis pääministri juures. Ka oli tal pikem juttuajamine Lloyd Georgega. See juttuajamine ei olnud weel lõpuni.
Pta.

Rahaminister Bark wäljamaal. (London, 11. sept.) Kuningas wõttis rahaminister Barki wastu.

Kaubawahetus Wenemaa ja Amerika wahel (Washington, 9. sept.). Riigisekretär Lansing kirjutas lepingule alla, mille järele kaubawedu Wenemaale [illegible] korraldatud saab.

Sõjawangide põgenemine. (Kopenhagen, 10. sept.) [illegible] põgenenud nägi wara hommikul [illegible] tuletorni juures Sakja paati, milles kolm meesterahwast olid. Mehed wõeti laewa pääle, kus waata sai, et nad Wene madrused olid, kes Stralsundist Sakja sõjawangist ära olid põgenenud. [illegible]

Mis sunnib Rumeeniat mobiliseerima? Berliner Tageblatt kirjutab, et Rumeenia walitsuse wägede mobiliseerimine ettewaatusest [illegible] ei tule seletada, kui Rumeenia soowiga Bulgaariat lõpuni ekspluateerida [illegible] ja Serbia ja Greekamaa wastu tegewust mitte wäljaaduma sundida.

Rumeenia sõjawalmistused Austria-Ungari piiril [illegible] edasi. Rumeenia ajakirjandus tehakse kiiruste [illegible], et kui Bulgaaria Serbia wastu wälja astub, siis Rumeenia tingimata wahele peab segama.
W. Wr.

Greeka mobilisatsion on Bulgaariale [illegible] ülesandeks. See on Wenizelose [illegible] poliitika, mis Ferdinandi [illegible]: Wenizelos tegi [illegible] [illegible] ja oma [illegible] wahelesegamise [illegible] jõuab, [illegible] omad õigused [illegible]. Kuulu järele on ka [illegible] lubanud Serbiale oma wäge appi saata.
W. Wr.

Weaenemaalt.

Ministrite nõukogu otsused. Ministrite nõukogu määras [illegible] kuni 7 miljoni rubla [illegible] haigete ja haawatud sõjameeste [illegible] tarwis, mida Harkowi, Kostroma, Nishni-Nowgorodi, Tambowi, Saratowi, Simbirski, Samara, Permi ja Doni kubermangudes ehitada tahetakse.

Semstwo [illegible] üleswalpidamiseks septembri ja oktobri kuuks anti 6 miljoni.

Ministrite nõukogu kinnitas projekti, mille järele Petrogradi [illegible] asutatakse.

Wene-Prantsuse [illegible] põhjalinna kaubaproduktide [illegible] Prantsusmaale [illegible].

Et raudteejaamadesse saadetud ja 6 kuu jooksul [illegible] ära wiidud kaupadest raudteed wabastada, andis ministrite nõukogu teedeministrile [illegible] pääle selle, kui kaubasaatjale selleks teada antud, need kaupadid enampakkumise teel wälja müüa. See määrus ei ole maksew kaupade kohta, mis [illegible] idapool olewate raudteede jaamades seisawad.

Ministrite nõukogu lubas 25 tuhat rubla nende Galitsia [illegible] üleswalpidamiseks lahemale [illegible] jooksul, kes meie poolt Galitsia [illegible] ja kes meie käes olewate Galitsiasse jäänud.
Pta.

Sakja maaomandusi likwideerimine. Ministrite nõukogu alus kohtuministeeriumi poolt ministri abi [illegible] juhatusel äratehtud nõupidamise lõpuotsuse arutamist, mis 2. webr. 1915 a. Sakja maaomanduse [illegible] seaduse kohta käib. Sellele arutamisele pühendatakse mõni koosolek. Täna ei koosolekul tarwustas ministrite nõukogu ennast põhjalikult selle küsimuse asjus wäljatöötatud riiginõukogu seaduseandliste kawatsustega; selle juures selgus, et paljud duuma kawatsused [illegible] ajal [illegible] nõupidamisel ja ministrite nõukogus arutusel olid ja rea põhjuste pärast 2. webr. 1915 a. seaduse teksti hulka ülesse saanud wõetud.

Tänasel koosolekul arutas ministrite nõukogu järgmised küsimused läbi: 1) talurahwa panga poolt omandatawate maatükkide eest wõib $4^{1}/_{2}\%$ ni-meliste tunnistustega maksta, mille järele kapital 15 aasta pärast ära makstud; 2) ministrite nõukogu oli selle poolt, et 2. webr. seadus, mis Slaawi soost waenulistest riikidest wäljarännanud isikute kohta ei käi, ka nende kohta ei tarwis, kes pääle selle seaduse wäljaandmist Wene alamaks astunud; 3) ministrite nõukogu otsustas, et 2. webr. seadus ka nende Sakjamaa, Austria Ungari ja Türgi alamate kohta maksew on, kes erasooleta riigi alamaks astunud, et oma warandust likwideerimisest päästa; 4) ministrite nõukogu ei leidnud praegu otstarbekohast tarwidust olewat selle järele, et 2. webr. seadust ka linnade [illegible] ja [illegible] waranduse kohta maksma panna, mis Sakjamaa, Austria Ungari ja Türgi alamate omandus.
Pta.

Warsjawi ülikool. mis Moskwa ewakueerit, [illegible] Rostowi Doni äärde.
Pta.

Endine sõjaministri abi tegewasse wäkke määratud. Sanitar ja ewakuatsiooni [illegible] endine ülema juures olnud kindral-major [illegible] on jälle ametisse wabastatud ja tegewasse wäkke määratud.
Pta.

Põgenejate eest hoolitsemise nõukogu esimene koosolek. Siseministri juhatusel peeti 10. sept. põgenejate eest hoolitsemise nõukogu esimest koosolekut, millest riiginõukogu ja mõned riigiwolikogu liikmed, kes juhataja poolt kutsutud, osa wõtsid.

Koosolekut awades tähendas minister, et põgenemise [illegible] mitte meie wõimused ei ole, sest see on loodusik nähtus ja ei anna wõimaliust soowitawaid tagajärgi [illegible] jäada. Seisukord lahtb weel selle läbi keerulisemaks, et sügis tuleb ja põgenejad soojid mööda liikuma peawad.

Selle järele kandis aruanded üle. Tõschkewitsch andis nende abinõude üle aru, mis ministeeriumi poolt lõunaläänne wäerinna põgenejatele abiandmiseks tarwitusele wõetud; sedasama tegi Subtshaninow põhjalääne wäerinna põgenejatele abiandmise kohta.

Waieluste järele wõttis nõukogu ühel häälel lõpuotsuse wastu, et täielik ja sunduslik elanikkude wäljajaatmine tingimata kahjulik abinõu on. Sel korral, kui see sõjaristel järelkaalumistel tarwilik on, peab wäljajaatmine wägede ülemjuhataja kaju järele tsearalise ettewaatusega sündima. Wõeti ka otsus wastu, mille järele soowitawaks tunnistati Kaukasis põgenejatele rutulist riiklist abiandmist korraldada sel wiisil, nagu see põhja- ja lõunal lääne wäerindadel ette on wõetud. **Selleks abiandmiseks** otsustati 500.000 rbl. paluda. **Tahetakse** küsimuste esialgseks läbiwaatamiseks komisjon asutada. Järgmine koosolek 14. sept.
Pta.

Endine siseminister riiginõukogu liige Durnowo suri.
Pta.

Singeri kauplusse kinnipanek. (Minsk 10. sept.) Kubermangus on 40 Singeri firma kontori, magasini ja agentuuri kinni pandud.
Pta.

Haigemajade asutamine. (Nowotsherkask, 10. sept.) Semstwo liit kawatseb sõja hospidalite tarwis 4 hoonet ehitada. Linnawolikogu annab nende tarwis hinnata maatükid.
Pta.

Nowoje Wremja toimetajat trahwitud. Petrogradi trükiasjade komitee käsul trahwiti Nowoe Wremja toimetajat B. Suworini 3000 rbl. ehk maksjõuetuse korral 3-kuulise türmisolekuga selle eest, et ta mõned kirjatükid ilma tsensori läbiwaatamiseta ära oli lasknud trükkida.
W. Wr.

Uus politseidepartemangu direktor. Odessa kohtu-palati prokurör Moltsow on politsei departemangu direktoriks nimetatud.
Pta.

Näitlejanna Sawina surma puhul sai keiserlikkude teatrite direktor kojaministrilt järgmise telegrammi: Keisriherra, kes auwäärt näitlejanna Sawina surmast teada sai, arwas hääks tarwitada keiserliku Aleksandri teatri näitejeltskonnale Keiserliku Kõrguse tõsist kaastundmust awaldada raske kaotuse puhul, mida näitejeltskond wiimasel ajal anderikka näitlejanna Sawina ja hiljuti surnud näitleja Warlamowi lahkumise läbi saanud, kes pikkade aastate jooksul kõik oma jõud oma kalli kunsti teenimisele pühendasid.
Pta.

Suur annetus. Tambow, 10. sept. Wabrikandi poeg Asejew asutas oma kulul suure automobil-ratsa sanitarsalgo, mille wäärtus 100 000 rubla.
Pta.

Läbiotsimine ajalehe toimetuses. Samara uue ajalehe Nach Golos toimetuse ruumides pandi lehe wäljaandja Krasnoshtshekowa ja mõne kaastöölise juures 4. septembril läbiotsimised toime. Ajalehe teise numbri ilmumine on selle läbi määramata ajaks takistatud.
Den.

Kiiewisse sõit on jälle lubatud, nagu Wene lehed teatawad. Enne pidi Kiiewisse sõiduks iseäraline luba olema, nüüd pole seda tarwis.

Sõjaministeeriumi juhataja jalawäe-kindral Poliwanow on sõjaministriks nimetatud.
Pta.

Eesti asunikud.

Uduwa Eesti asunikud. Maakond Petrogradi kubermangus on ajast taha jäänud. Suurem jagu rahwast elab siin weel lagunenud katustega majades. Põldusid harikse wäga laialisalt isewanadelt päritud kombe järele ja samati ajast-aegsete tööriistadega — harkadra ja karu- ning puuäkkega. „Sakjamaa“ atru on wähem. Hobused on wäga paljudel, ka eestlastelgi, nagu warjud. — Meie maakonna pääl on praegu 7 semstwo agronomi ametis, kes küll wäga mitmekesiselt juhatust ja õpetust annawad, olgu kas kursuste, kõnede, katsepõldude ja seletuste waral, aga ometi pole sellel neid tagajärgi, mis peaks olema. Tuleb ju see ka sellest, et suurem osa talurahwast weel kirjaoskamata. Sellepääle waatamata, et nendest paljudki omal ajal koolis käisid, on nüüd kõik ära unustanud, nii et sagedasti oma nimegi ei oska enam kirjutada. Lugeda ei oska niisugused, sest ajalehte nad ei telli ja ülepää ei loeta ka midagi. Kõik oma waba aja tarwitasid nad warem joomise, kaardimängu ja nooremad tantsuõhtute pääle; nüüdki püütakse mitmesugused alkoholi asetäitjaid jooksid saada, olgu kas wõi puupiiritus, pool praaga näol jne.

Parem lugu on küll Eesti asunikkude juures, aga ka siingi on palju, mis taita on. — Loodame, et nüüdne „katsumise aeg“ palju parandust toob, nagu ju märgata wõib.
Wapper.

Uduwamaa Remja wallas juhtus järgmööda paarisaja samma maa pääl kaks suurt õnnetust. 1 sept. öösel tapeti Wene noormees—nekrut noaga kahekorrelise lööomise tagajärjel, nagu tohter tunnistas. Kinni wõeti kuus seltsimeest, kelledest uurija poolt kaks lahti lasti, kuna neli weel kinni. Nagu uurimisest selgus, on tapmine wist ühe poolt teiste kaasnõui toime pandud. Kinni wõetud on ka Wene nekrutid, laewamehed, kes täit põletamata piiritust olid joonud. 4. sept. päewal sai jälle Wene naisterahwas kohalise laaswaabriku masinate wahele ja sai koleda surma. Järele jäid 5 wäikest last ja mees. Õnnetus juhtunud ettewaatamatuse läbi.
Wapper.

Wjatka kuberm. Sarapuli maakonnas on Eesti asundus **Kigbajewo**. Hingede arw umbes 100, kellede eellajad ja nad ise 1894. aastal Tallinnamaalt siia on tulnud. Kooli-palwemaja poole. Elumajad on kaunis kõlbulikud, aedu wähe, põlud hääd. Paljud esimesed asunikud lahkusid siit esialgselt, ainult kehwemad jäid paigale. Ajalehti loetakse 10 eksemplari ümber. Kodune elu on wagune. Riides käiwad asunikud seskmist moodi ja kannawad oma tehtud riiet. Waimline elu kidur. Asunikud hääsüdamlised ja lahked.
Wapper.

Lätimaalt.

Riia wäerinnalt. Lähemal wäerinnal olid wõitlused. Riiga toodi 15 automobiliga haawatuid ja mahutati kohalikkudesse laatsarettidesse. Ohtul toodi ka mõni wang, järgmisel hommikul ka sõjasaak — püssid ja sõjamaterjali. Lahing oli Riiast õige kaugel, suurtüki laskmist ei olnud Riias kuulda.

Wiimastel päewadel tuuakse wäga tihti Riiga wangisid. Need on wälised maakuulajate salgas, kes meie patrullide poolt wangi wõetud, ehk kes meie taganemise ajal wangi langenud. On ka wäejooksikuid.

Waenlase lennumasinad käiwad nüüd ainult Riia ranna kohal. 9. sept. wisati kuus pommi Schloki jaama pääle, 10—5 pommi Assern jaama pääle, mis turbasoosse kukkusid ja raudteele mingit kahju ei teinud.

Lähemal wäerinnal on kanged wõitlused. Riiga on palju meie haawatuid toodud, nisama ka 60-meheline wangide salk.
B. Wed.

Riiast ja Kuramaalt.

3. ja 4. sept. waenlase aeroplanid Riias ei käinud. Suurtükimürinat oli kaugelt harwa kuulda. 4. sept. paistis lääne poolt suur tulekahju ja kuma.

Miitawi elanikka ei lasta Libawisse. Ueldse lastakse Libawisse Kuramaalt ainult neid, kes Libawis enne alaliselt elanud. Sotsamaale sõitmine on waba.

Kaks Libawist tulnud noort naisterahwast jutustawad, nagu B. W. teatab, et Inglise weealused paadid hiljuti Libawile tuld annud. Ootamata pääletungimine teinud sakslastele suuri piinu. Ka elanikud olnud kohkunud, arwates, et sakslased Wene wõi Inglise laewastiku eest taganedes linna pommitawad. Libawi laskmise ajal oli sadamas palju sõjalaewu, mis Riia lahest olid tulnud.

Rish. Ob. teatab Riiast:

Riia waimulik seminar ja waimulik kool wiiakse Nishni-Nowgorodi.

Sõjapõgenejatele antakse Riias nüüd ainult siis rongiid, kui põgenejaid küllalt koguneb. Tallinna sõitmiseks põgenejatele enam maksuta piletisi ei anta, sest et Tallinn juba põgenejaid täis on.

Tühjades korterites wõetakse telefoni-aparadid maha. Sellekohane käsk on Riia telefoni seltsile antud.

Konditeri ärisid pannakse linnas ja ümbruses kinni. Neil ei ole enam töötamiseks tooreset materjali.

Riiast teatatakse „Retshile“, et nüüd luba on antud wiia ja suhkurt wiia, mis juba waremalt Riia linnaameti nimel on tellitud, aga walitsusewõimude käsul mitmesugustes raudteejaamades kinni peetud.

Kodumaalt.

Neile, kes jääwad.

Nendele, kes sõja eest ära peawad minema ja ise lahkuwad, on wiimasel ajal palju kirjutatud. Jääjatele on aga tarwis midagi ütelda, mis wäga tõsiselt neisse puutub.

Kui niisugune seisukord juhtub tulema, et sakslased Eesti rahwa asupaika tungiwad, siis ei tohi siiajäänud ära unustada, et nemad ikkagi Wene riigi inimesed on, kuigi maal wõim Sakjamaa käes on.

See teadmine peab neile ülespidamises juhatust andma.

Sakslased tulewad muidugi lahkusega ja püüawad südameid wõita. Nägemine, et nad edasi wõisid tungida, wõib mõnedes arwamist luua, nagu jääksid waenlased maa lõpulisteks peremeesteks. See kõik wõib nõrka iseloomu ekjisammudele wiia.

Kui praegune suur maailmasõda lõpul ja rahu tehtud ei ole, ei ole ka teada, missugune maa kellegile jääb ja mis ei jää. Nii siis oleksid jääjad ikkagi Wene riigi inimesed, sellest hoolimata, et sakslased maa üle walitsesid.

Rahulik elanik, kui temal õnnetus on waenlase wõimu alla sattuda, ei tohi sellepärast mitte waenlast kuidagi wabatahtlikselt aidata. Iga niisugune tegu muudaks tema äraandjaks ja teo kordasaatja käsi wõiks wäga halwasti käia, kui waenlane jälle wälja aetakse. Igasugu meelitustele ja hirmutustele tuleb sellepärast mehiselt wastu panna.

Et täna ühe, homme teise sõber sõja tallermaal olla, see ei lahe mingil tingimisel. Warem wõi hiljem peab siis üks wõi teine ju üles.

Ärgu seda siiajäänud unustagu, kui nii juhtub minema, et sakslased meie maile tungida suudawad.

Walla omawalitsus.
Sõna selgituseks.

Kui sagedasti kuuleme inimeste seas wallast wäljaastumise ja teise walla- ehk linna-kogukonna alla ümberkirjutamise kohta põhjendamata arwamisi. Tahtsin siin lühidalt selle asja selgituseks, järgmised, seaduse põhjal kinnitatud read awaldada, sest et kuuldawasti mitmes walla-kogukonnas on asju koguni wääriti, põhjendamata alusel aetud.

Uhest walla kogukonnast teise kogukonna hingekirja ümberkirjutamist toimetatakse meie Baltimaal 9. julil 1863. a. Kõrgekõrgemalt poolt selleks kinnitatud ja wäljaantud eeskirjade järele. Ajajooksul on küll mõned selleaegse paragrahwid koguni ära kaotatud, teised jälle osalt muudetud ja täiendatud. Tähendatud seaduse 1895. a. nr. 487 all antud walitsewa senati 2. departemangu otsuse wõi seletuse järele on igal Baltimaa wallakogukonna liikmel, kui ta 21 aastat wana täielikult waba wõi ehk õigus sellest kogukonnast, mille liige tema on, wälja astuda ja riigi iga linna- wõi jälle iga teise wallakogukonna liikmeks astuda ja ümberkirjutada lasta, selle pääle waatamata, kas wallakogukonnal seesugune wäljaastumine ja ümberkirjutamine tahtmist mööda wõi mitte. Kõigist need tingimised tulewad ära täita, mis seesuguse ümberkirjutamise kohta seaduses otsekohe ära näidatud on.

See kes ennast teise kogukonna alla üles tahab kirjutada, ja lapsed on, kes weel 17 aastat wanad ei ole, siis peab ta enesega ühes ka lapsed ümberkirjutada laskma. Liiwimaal wõiwad lapsed, kes üle 17 ja alla 21 aasta wanad on, kui wanemad ehk jälle eestkostjad neile selleks luba annawad, ka eraldi, ilma nende wiimasteta teise walla hingekirja ümberkirjutatud saada, aga Eestimaal on selleks wiimases asjas iseäralised eeskirjad olemas.

Eelnimetatud seaduse 10. par. 2. punkti ja ülemaltähendatud senati seletuse põhjusmõtte järele peab iga isik, kes wallast wälja astuda ja teise walla- wõi linna kogukonna liikmeks ümberkirjutada tahab saada, selle wallawalitsuse ees, kust ta wälja astuda tahab, üksi need kohused ära täitma, mis tema isiklikult wastutamise pääle seisawad, s. o. tema peab aastased jooksewad kogukonna-maksud, äramaksma ja pääle selle ka weel seesuguse maksu wõlad, kui need eelmistel aastatel on maksmata jäänud, ja muud isiklikud wõlad, mis kogukonnalt raha laenamise ehk muul teel on tõusnud (magasiaida wiljast ja toidu tagawara kapitalist saadud laenud ja muud), ära tasuma. Muid kohustusi wäljaminejal wallaliikmel kogukonna wastu, mille hingekirjast tema wälja tahab astuda, tänna ega maksuid maksta ei ole.

Kui eespool nimetatud tingimised täidetud on ja walla hingekirjast wäljaastuja isik selle kogukonna (linna- wõi walla) wallawalitsuselt, mille liikmeks ta astuda tahab, wastuwõtmise tunnistuse (приемное свидѣтельство) on toonud ja ette naidanud, peab see wallawalitsus, kust walla liikmest wälja astuda tahetakse, kohe wäljaandmise tunnistuse (увольнительное свидѣтельство) wälja andma, ja ei ole wähemalgi õigust seda tunnistust, — niisugusel juhtumisel, kus wallast wäljaastuja ilma oma wanemateta ümber kirjutada tahab lasta, sel põhjusel andmata jätta ja ümberkirjutamist takistada, et wäljaastujal wõi ümberkirjutatawal inimesel sinna walla hingekirja weel ka wanemad, kes juba kas ümberkirjutamise ajal tööle jõuetumad on, ehk edaspidi selleks saada wõiwad, järele jääwad, ega wõi ka seesuguselt walla hingekirjast wäljaastujalt isikult walda jääjate wanemate toitmise ja ülespidamise kindlustamiseks kautsjoni sissemaksmist nõuda.

Nagu nägema oleme juhtunud, on Liiwimaal mõnel wallawalitsusel moodus saanud igalt ühelt, kes wallast wälja astuda tahab, nõuda, et ta ühes enesega ka oma wanemad ümberkirjutada laseks; aga kui walla hingekirjast wäljaastuja seda ei peaks tegema ja wanemaid ühes enesega ümber kirjutada ei taha lasta, siis nõuawad wallawalitsus ja wolikogu, et seesugune wallakogukonnast wäljaastuja isik oma walda jääjate wanemate toitmise kindlustamiseks hää summa (kindlat arwet ei ole) kautsjoni sisse peab maksma . . . Seesugust wanemate toitmise kindlustamiseks kautsjoni sissemaksmist nõuawad wallawalitsused ja wolikogud walla hingekirjast wäljaastujatelt nähtawasti sellepärast ja selles ekjiarwamises olles, et kui wallast wäljaastuja isik tööle jõuetumad wanemad ehk jälle niisugused, kes hiljem tööle jõuetumaks wõiwad saada, walla hingekirja järele jätab, siis seesugused wanad, tööle jõuetumad walla liikmed wallakogukonnalt ülespidamist ja abiandmist nõudma jääwad ning et nende lapsed, kes teise kogukonna liikmeteks ümber on kirjutatud, sellepärast enam kohustatud pole nende eest hoolitsema. Oma nõudmisi kautsjoni sissemaksu asjus põhjendawad nemad ühe 1890. a. nr. 7603 all antud walitsewa senati otsuse pääle, mis E. Jacobi poolt 1897. a. era-wäljaandena kokkuseatud Liiwimaa talurahwa seaduse 59. leheküljel serwa pääl ekjiteel aset on leidnud (waata R. Wengeri eestikeelse tõlke lehek. 54). Kui aga asja lähemalt waatame, siis leiame, et mitte walda jääjate wanemate toitmise kindlustamiseks kautsjoni nõudmine, kui ka see arwamine, nagu ei oleks see laps, kes teise kogukonna hingekirja ümber kirjutatud on saanud, enam kohustatud oma wanemate eest muret kandma, ja neile puuduse korral abi andma, õiged ei ole.

Eelpool tähendatud walitsewa senati 2. departemangu otsus 13. detsembrist 1890. a. nr. 7603 on Petrogradi kubermangu Jaswini walla talupoja Nikita Wasiljewi kaebtuse pääle ja riigi sisemiste kubermangude talurahwa seaduse 130, ja 179, paragrahwi seletuseks antud ning pole temal sellepärast meie Baltimere kubermangude kohta, kus ühest kogukonnast teise kogukonna liikmeks ümberkirjutamise asjas teised, niisugused eeskirjad maksmas on, mingisugust jõudu ega tähendust ja ei wõiks wallawalitsused ning wolikogud seda enestele eesmärgiks wõtta, ega selle pääle oma nõudmisi põhjendada. . . Meil oli küll ka omal ajal wallakogukonna hingekirjast wäljaastumise ja ümberkirjutamise kohta seesugune kitsendus olemas, aga see kestis ainult kuni 1868. a. 28. oktobrini, kus ta Kõigekõrgemalt poolt kinnitatud riigi nõukogu otsuse läbi, mis Liiwimaa talurahwa seaduse lisamääruste (Сборникъ Дополнительныхъ постановленій о кр. Лифл. губ.) 115. leheküljel ka üles on märgitud, ära kaotatud sai, ja meie maa talurahwale ühest kogukonnast teise pääsemiseks ja ümberkirjutamiseks rohkem wabadust anti. (Waata selle kohta ka Liiwi kubermangu walitsuse ukas 6. junist 1869. a. nr. 60).

Balti kubermangude era-seaduse III. jao 209. paragrahwi põhjal on lapsed igatahes kohustatud oma wanemate eest hoolitsema ja neile häda, wanaduse ehk töövõimetuse korral jõudumööda abi ja ülespidamist andma. . . . Sellest kohusest oma wanemate wastu ei saa nad ka siis wabaks, kui nad kõrgemasse seisusesse astuwad, aunimesid omandawad, ehk jälle mõne teise kogukonna liikmeteks ümberkirjutatud saawad.

Kogukondliste abiandmise või hoolekandmise seaduse (Уставъ общественнаго призрѣнія, Сводъ Законовъ), т. XIII. изд. 1892 г.) 585. par. põhjal jälle on Baltimaa wallakogukonnad kohustatud ukse seesuguste wanadele ja töövõimetutele walla liikmetele abi ja ülespidamist andma, kellel enestel alanewal joonel olewaid töövõimelisi sugulasi, s. o. lapsi ega lapselapsi ei ole, kes nende eest muret kanda ja neile abi anda wõiksid; on aga neil töövõimelised lapsed olemas, siis pole wallakogukonnad sunnitud seesugust abiandmise kohustust kandma, selle peale waatama, missuguses seisuses ehk tuisest kogukonnast need lapsed pärit on, ehk kus nende elukoht on. —nn.

Sõjamaksukomisjoni kutsutakse talumamehi. Eestimaa kuberneri korralduse järele kutsutakse maakonna sõjamaksu-komisjonidesse waldade liikmetena kaht osawaid taluperemehi. Komisjoni liikmed tasu ei saa. —am—

Kuldraha asjas on wallawalitsustele ette kirjutatud seda wallakassasse sisetuleku korral riigipanka wõi renteisse kohe edasi saata. Iga kuu seatagu aruanne nende isikute nimedega, kellelt kuldraha on saadud. T. T.

Waranduse hindamine.

Räpina-Kahkwast. Enam kui pool juhtkirja leidub peaaegu igas Eesti lehes, kuidas meil hindamist tuleks toimetada. Ka Kahkwa meestel tuli hindamisega peale hakata.

Hinnatakse ainult need talud, kes ette ameeriitud on teatanud ja oma 11½ rubla ära maksnud. Mehed käiwad aga wallamaja juures hindamise-protokollisid nõudmas, et selle tööga korda saada . . . Kirjutaja nõutawaid protokollisid küll ei teia, aga seda seletab omelegi, kui peaks peale tema keegi hindamise tööga segama, siis kinnitust wallawalitsuse poolt need statistikad ei leia.

Kangjärwe wald on oma waranduse hindamist igas talus tajfund protokolli-lehtede järele teha.

Wiljasaak oli hää, puudulik oli lina. —as.

Seltööd sõja ligimemise puhuls.

Wallaraamatukogu wiakse ülemuse ettekirjutuse järele Eestimaal maa tühjendamise korral ühes wiimase aasta raharaamatud ja dokumendid kaasa. Häwinemise alla käiw walla warandus häwitatakse wäljawiidawa waranduse sissepakkimise ajal ära. T. T.

Soomemaale põgenemise asjus on Helsingi Eesti Seltside poolt wailitud keskkomitee alati walmis soowijatele õigusi teateid andma. Adress: Wirolainen Seurojen keskuskomitea, Helsinki, Kasarmink. 23. P.

Pärnu.

II. järgu maakaitsewäelaste wastuwõtmine oli siin 8. 9. ja 10. skp. Wastuwõetawad noorednehed alio 11. skp. wandel. Meie linnast ärasaatmine 12. ja 13. skp.

Riia ringkonna kohtu istumised algawad siin 28. sept. ja lõpewad 30. skp.

Pärnu Wiljandi rahukogu istumised algawad 15. sept. ja lõpewad 19. sept.

Suhkrust, peen-jahust, petroleumist, tubakast ja paberossidest on meie linnas nädalapäewad juurt puudust märgata. Kõige rohkem on naisterahwad suhkru ja meesterahwad tubaka hädas.

Raekkla algkooli juhatajaks tulewat Jakobi kiheikonnakooli õp. hra R. Uniwer. Hra Uniwer on Jakobi seltsi elus hästi tuntud isik — tauaaega Hariduseseltsi esimees ja kiheikonnalehe „Jakobi Teataja" wastutaw toimetaja olnud.

Önnetuse ohwer. „Piloti" pääl olewatest meestest on kütja Mihkel Silder tulehaawadesse ära surnud. Kapten ja kaks madrust on alles haigemajas põetusel.

Pärnu Eesti Koolileltsi kool kawatseb ikka oma linnas algada, ehk küll kord mõte Wiljandisse üle oli minna. Õpilaste ülesandmist wõetakse igapäew wastu.

Pärnumaa agronom Th. Pool on II. järgu maakaitsewaelasena sõjawäeteenistusesse wastu wõetud. —nn.

Wõru.

Wõru maakonna komitee sõjapõgenemise korraldamiseks tegi oma 8. sept. esimesel koosolekul otsuseks: 1) Wõru maakonna lõunapoolse osa läbikäigiteedel kõigepäält sõjapõgenejate liikumist korraldada; 2) kõige pääl Riia-Pihkwa kiwitee ääres Misso ja teisal sõjapõgenejatele toitmise-paikasid sisseseadida; 3) kiheikonna-komiteede liikmeid walitakse waldade kaupa, wallawalitsuste korraldusel ja kohalikste seltside osawõttel.

Maakonna-komitee koosseis on: Esimees agr. J. Grünberg, asemik J. Haagiwang, kassahoidja J. Jaason, asemik R. Gabrel, kirjatoimetaja F. Sult ja asemik K. Arras.

Põhja-Balti keskkomiteesse wolinikkudeks: J. Jaason, J. Haagiwang ja J. Grünberg. —i.

2. järgu maakaitsewäelaste mobilisatsion algas teisipäewal ja kestis nädal läbi. Samal päewal algas ka uus mullatöölisteamewoosrimeeste wõtmine. —i.

Sisfesõit keelatud. Riia, Wõnnu, Wolmari Walga ja Wõru maakonda sissesõit on ilma isearalise lubata ära keelatud. Isikud, kes pärast 1. juuni 1914 nendesse maakohtadesse on asunud ega sõjawäelaste perekondadesse ei kuulu, samati ka sõjawäele moonamuretsejateks ei ole, pidid 10 päewa jooksul, 3. sept. arwates, neist maakondadest lahkuma, kui nad selle aja jooksul omale elamise lubakirja ei saanud. Alla on kirjutanud wägede juhataja kindral Gorbatowski. W. Tij.

Walk.

Wäljohu on lõpul; kellel j. ht b weel tagawara olema see wõtab puudast, mis enne 2½ maksis 5 rub. — ei ole saada. Walgustuse tagawara on lõpul. Kesklinna walgustab elekter, kuna äärsed, enamjagu linna peab läbi saama, kuida saab. Mõni kurupäew maksab wõinael 75 kop. Päew-päewalt läheb elu kallimaks. Loomahaiguse pärast on loomade sissetoomine keelatud.

Põgenejaid on wiimasel ajal rohkesti läbi minemas. —as.

Hoiatuseks reisijatele! Sõitsin Walka sõjal. Walgast esisel tuli tundmata naisterahwas minu juure, kes ka Pärnu rongi ootewat. Lubas Mõisakülla sõita. Tuli ka weel keegi teine naine ja nad hakkasid omawahel rääkima, et neil mehed sõjas olewat. Walgas olla niisugune nõid, kes mehed sõjast tagasi aitab ja kõik ära ütleb. Lubasid sinna minna. Kutsusid mind ka ühes. Ütlesin küll, et minule ei ole nõida tarwis, andsin aga wiimaks järele ja läksin kaasa. Saime sinna, tuli noor, umbes 30-aastane naisterahwas wastu. Teised ütlesid, mispärast nemad tulnud. Küsiti minu käest, mis mul tarwis? Wastasin, et muidu tulin, aga teised minule peale käimas: lase ka waadata! Ütlesin siis, üks ta puhas ja naine laskis oma paberi peale meid enese nimed üleskirjutada, nõudis need paberid ja läks ära. Tuli pea tagasi ja nõudis meilt, kui palju meil raha on. Üks naine wõttis 22 ja teine 15 rubla, mina 9 rubla. Nõidaja ütles siis, hoidke see raha oma peos seni kui jälle tagasi tulen. Tuli pulbritega tagasi ja lubas seda igaühele raha sisse panna, iga õnne peale. Minule ütles, et wiielise sisse paneb, wendade peale. Siis tulla wennad sõjast mõlemad tagasi proiteise kuu pärast. Kolmelisesse paneb weel selle peale sisse, et kui wennad koju tulewad, siis seda pulbrit söögi sisse panna ja wiimaks ühe rublalise sisse minu oma õnne peale. Minu oma peo pääl pani ta pulbri raha sisse, mähkis minu oma silma all kinni ja andis paki kohe minu kätte. Käskis suka sääre sisse panna ja alles teisel hommikul lahti wõtta. Kui aga paki lahti wõtsin, ei olnud minu 9 rub. enam, waid paljad paberitükid. Peteru.

Tallinn.

Mõisnik wäljasaadetud. Wasalemma mõisa omanik Ed. von Baggehuffwudt saadeti komandandi käsul Tallinna kindluse piirkonnast wälja. Temal on elamine üleüldise sõja seisukorras olewates maakohtades ära keelatud. Pwl.

Paruni hobuste-protsess senatis. Eestimaa mõisniku parun von Dellingshauseni edasikaebtus Tallinna ringkonnakohtu otsuse peale, kus tema hobuste protsessis mobilisatsioni puhul 2½ aastaks wangiroodu ja kõigi iseäraliste õiguste kaotamisele mõisteti, tuli nüüd senatis otsustamisele. Senat jättis edasikaebtuse küll tähelepanemata, kuid kergendas siiski karistuse 1 a. 4 kuuliseks kindluse-wangistuseks, ühes mõnede iguste õiguste kärpimisega.

Narwa.

Ütsainus traatwabrik riigis ja seegi Lihulas. Meie riigis oli ainult kaks kaswillatraadi wabrikut, üks Goldingenis kellegi juudi oma ja teine Eestimaal Lihulas eestlase hra Kärmo oma. Isegi taha Siberi tellit kõik traati kas Goldingenist ehk Lihulast. Sakslaste Kuramaale asumisega läks ka Goldingeni traatwabrik nende kätte. Nii jäi siis weel ainult Lihula wabrik järele. Nüüd on, nagu Päewaleht kuuleb, hra Kärmo otsuseks teinud oma wabrikut sisemaakonnast ümale wiia ja kolib selle lähemal ajal Lihulast Nishni-Nowgorodi. Tarwiline wooluba on juba käes. Wabrikus töötab üle kümne töölise.

Toiduainete puudus on ka meie linnas tarwaks läinud. Peenike suhkur on otsas ja kõwat suhkrut müüakse weel üksikute naelade wiisi. Wiimastel päewadel tundub ka saiapuudust. Terawilja puudusel seisawad weskid.

9. sept. tahtis üks kohalik suurkaupmees 1200 puuda rukki-jahu ja 100 puuda rukkid Soomemaale saata. Kaup oli juba sadamas laewale toimetatud, kui politsei selle linna tagasi tuua laskis. H.

Ühistegewus.

Kontroll-ühisuste selleaastane abiraha jõuab arwatawasti lähematel päewadel Põhja-Liiwimaa Põllutöö Keskseltsile kätte ja saadetakse nendele ühisustele kohe kätte, kes korralikult töötanud on. — Kui mõni ühisus Keskseltsi poolt saadetud abiandmise määruste lehte weel Keskseltsile tagasi pole saatnud, siis tuleb seda wiibimata teha, sest muidu ei anna Keskselts abiraha wälja.

Mõned ühisused on abiandmise määruste lehed tagasi saatnud, ilma et nad neid korralikult oleks täis täitnud. Nii puuduwad sääl näit. teated selle kohta, missuguses wallas ühisus töötab, kes ühisuse poolt abiraha wastuwõtjaks woliitanud on jne. Need teated on Keskseltsile abiraha wäljaandmiseks tingimata tarwilikud; neid, kes saatnud ei ole, kutsub J. Mägi Põllutöölehes kohe järele saatma.

Siin-sääl.

Kurlist. Rahwa meeleolu on siinpool kaunis waikne. Ajalehti loetakse mitmewõrra rohkem kui enne sõda. Lehetellijad ei ole mitte üksi peremehed, waid ka päris sihi töömehed. — Suiwiljad on juba suuremalt osalt koos. Takistuit peksmisele sünnitawad ainult sajused ilmad. Tärganud rukkioras on rahuloldaw. — Ka peeneraha, suhkru ja saiajahu puudus on juba otsaga siia jõudnud. — — Sõjapõgenejad on ka siia jõudnud. Suurem osa nendest sõidawad siit ainult läbi, kuna ta mõned erandid, kellel siinpool sugulasi on, ajutiselt siia jääwad, kuni enestele teenistust leiawad ehk jälle wõimalus awaneb wanasse kohta tagasi minna. B. N.

Kohalik elu.

P.-Balti komitee Tartu maakonna-koosolekul pühapäew 13. sept. Wanemuises oli üle 120 saadiku koos. Ajutajaline Tõnisson teatab koosolekut awades, kuidas Eesti tegelased enne kohalikkude wõimudega katsunud läbirääkida, siis sõjapõgenemise korralduse seaduse läbiminemist ootanud, aga siiski niikaugele saanud, et P.-Balti komitee awar põhjuskiri äraklinnitati. Praegune aeg wõib rahwale saatuslik olla; Läti tegelased ütlewad, et kui Liiwimaaga niisama läheb nagu Kuramaaga, siis Läti rahwas otsas on. Nega ei wõi wiita.

Koosoleku juhatajaks walitakse Tõnisson, abiks Põld, kirjatoim. Mägi, abiks Kraus.

Jans ja Johanson tähendawad, et abiandmist mitte ainult põgenejad ei tarwita, waid ka kohale jääjad. Parts seletab, et esialgselt sünnis ei ole kroonult abi otsida, waja omaabiga ettewalmistuse tööd teha. Paigale jääjatele kroonuabi nõutamisest ei saa juttugi olla. Komiteed tuleb niisugused koosseisus walida, et nad ka pärast ewakueerimist edasi töötaks. Tõnissoni ettepanekul wõetakse wastu Petrogradis Eesti tegelaste ülesseatud juhtnöörid, juure woonitades et ka kohalejääjatele waja abi muretseda. Et wahekorda walitsusega ülesseada määratakse sõjapõgenemise ülemkorraldaja senator Subtshaninowi juure P. Balti komitee wolinikuks riigiwolinik Maamot. Ka linnade ja semstwote liitudega luuakse wahekord; niisama astutakse läbikäimisesse Eesti asundustega. Kiheikonna komiteed asutawad iga walda wallawalitsustest ja teistest tegelastest taidesaatwad komiteed. Komitee nõutab õiguse sõjapõgenejatele walla magasikapitalist abi saada ning rekwireeritawaid hobuseid, wee-sõiduriistu kraamiwedamiseks muretseda jne. Ettewalmistuse töödeks muretsewad wallad ja seltsid raha omast kaest. Komitee hoole alla ei käi mitte üksi eestlased, waid kõik, ka ajutised P.-Baltimaa elanikud. Muude sõjaraskuste seas peab komitee ka elukalliduse wastu wõitlemist silmas pidama.

Siinjamas waliwad kiheikondade saadikud (peale Maarja-Magdaleena ja Kurosi, kes weel kokku peawad tulema) oma kiheikonna komiteed (10—15 liiget asemikkudega) ja maakonna komitee saadiku ära (igast kiheikonnast üks, asemikuga). Kiheikondadest walitakse maakonna komiteesse: Sangaste-Laatrist Steinberg (asemik Luder), Laiuselt õp. J. Köpp, (as. W. Sikk), Aknit Pääsuke (Aleksand), Torma-Lohusuust K. Jakobson (S. Liht), Kambjast P. Wedel (Kiks), Puhjast T. Laur (Kuina), Wõnnust K. Adamson (J. Hool), Kodawerest Mägi (J. Luka) Rannust Sild (Kompus) Rõõst Jürmann (Lellep), Tartu-Maarjast E. Luwike (Kirsimägi), Otepäält K. Wulf (M. Wellner), Rõngult Muna (Grünfeldt).

Tartu komiteesse walitakse: K. Parts (ühel häälel), Johanson (44 h.), Oleff (40), Jans (36), Kumma (36), Kraaw (36), Männik (31), Laur (31), Põld (30), Tõnisson (28), Dr. Koppel (27), Mägi (27), Madisson (27), Masje (27), Raudsepp (26), Preisberg (23), Willemson (23), Arnemann (21), Peets (21), Bark (20) ning 10 asemikku.

Tartu poolt maakonnakomiteesse Johanson.

Peale kiheikondade ja Tartu linna 17 esitaja walitakse Tartu maakonna komiteesse Tartust ja lahedusest weel 13 liiget, et maakonnakomitee istumised alati kworumi saaksid: J. Jans, J. Tõnisson, Oleff, Mägi, Jürgenstein, Parts, H. Koppel, Põld, Kangro, Sööt, Schwarzenberg, õp. Laur, preester Laar. Nii on Tartu maakonna komitees kokku 30 liiget.

Koosolek kestis kell 11—4.

Teise järgu maakaitsewäelistena wäeteenistusesse saadeti eila lõunal meie linnast üle tuhande noormehe. — Juba hommiku wara oli uulitsatel iseäralist ärewust märgata ja kella 11 e. l. hakkas rahwast raudteejaama ning teedele, kust noored wäeteenistusesse minejad laulsammumi pidid, koguma. Sõjawaeülema juure kokkatulnud olid ärasaatmejad kell 12 lõunal ja sääält liikus siis rongikäik Ew. Noorte meeste Seltsi ja Wiera muusikakooride saatel Tallinna uul. üle puusilla, läbi Rüütli, Küüni ja Wallikraawi uulitsate waksali. Tuhandeleena oli rahwast igalepoole teede äärde ja iseäranis rohkesti waksali lahkujaid saatma tulnud; iseäranis helde oli õrnemsugu lillede jagamises. Õige südamlik ja meeltliigutaw oli omaksete, sõprade ja tuttawate jumalagajätmised ja paljugi oli pisarad silmis. Raske oli niisugusel erakorralisel tõsisel ajal lahkujatele —peatise jällenägemiseni! — hüüda ja raske oli wanematel, seekord oma ainukest, poega teele saata, kuhu kodumaalt tuhandas, kümned-tuhanded ees sammunud ja kelledel kõigil tuline, tuliga tuline tulewik ees. Tundus, nagu tuleks midagi kõige kallimat oma südamest lahtikiskuda ja üleüldisele ohwriks tuua. Kuid ees käiwa korra ja kindlusega oldi walmis ka seda kõige kallimat isamaa-altarile tooma, kui aga aastasadasid põlatud ja wihatud waenlane meie maad rüüstama ei pääseks.

Elagu-hüüete ja isamaa-laulude helide all lahkus rong peale kella 3 Tartu raudteejaamast. Nooored sõjamehed olid 30 weowagunisse asendatud, igaühes 35—40 meest. Teenistusesse määratud olid nad Petrogradi, Keksholmi ja Litowsky ihu-gaardewäe polkudesse.

Teise järgu maakaitsewäeliste arstline järelwaatus ja teenistusesse wõtmine, mis juba läinud teisipäewal algas, kestis kuni eilaseni, sest maakonna wäeteenistus-komisjonis, kuhu haiged ja wigastustega mehed saadeti, tuli 1050 noormeest põhjalikult arstlise läbiwaatuse alla wõtta, mispärast ka töö nõnda pikale wenis. Täna saadetakse siis ülejäänud mehed, umbes nõndasama palju kui eilagi oma teenistusekohale.

Teadetekorjamist igasugu tööstuseasutuste ja wabrikute ning nende aastase läbikäigu kohta, mis linnas juba ära oli, toimetakse praegu meie maakonnas.

Ülikoolist. Ülikooli nõukogu 9. sept. koosolekul oli ülikooli ewakueerimise üle nõupidamine. Otsustati ajawiitmata ewakueerimise ettewalmistustega algust teha ja kastid ning pakkimise-materjal walmismuretseda.

Uus telegrafi-kontor meie maakonnas. Riia posti-telegrafi ülem palub meid teatada, et Kallaste postkontor posti-telegrafi kontoriks ümberuuendatud ja sääl sisemiste kui ka wäljamaale saatmiseks telegrammisid wastu wõetakse.

Elamine keelati ära piirkonnas, kus sõjaseadus maksew, kuberneri poolt meie linnast pärit olewatel Walter von Kieseritzkil ja Jüri Tuulel, sakslaste poole hoidwate mõtete awalduse eest.

Saksakeelne ajakiri Baltische Wochenschrift, mis kuulu järele sõjawõimude poolt seisma pandi, ilmub edasi, nagu meile eila kättesaadetud numbrist näha.

Eesti sõjamehed.

Krasnoe „Selsoe 11. sept. 1915. Meie, nooremd Eesti sõjamehed terwitame tuttawaid, omakseid, kõige rohkem Eesti neiusid kodumaal ja palume omale kodumaa neidisid kirjutada; Remholdt Jungdorff Haapsalu-Saulepist, Rudolf Gutmann Tallinna Kloostri wallast, Jaan Jaanus Haapsalu-Lihula wallast ja Johannes Klango Hiiumaalt.

Meie adress: Дѣйствующая армія. Запасный батальонъ Лейбъ-Гвардіи Кексгольмскаго полка 2-ая рота, 1-ый взводъ. Лагерь при Красномъ селѣ.

Tänu. Awaldan kõigile kodumaa suguwendadele ja õdedele oma sügawamat tänu nende kirjade eest ja looban, et nad ka mind uues kohas meeles peawad. 12. s. k. p. lähen teise laatsaretti ja siis palun mitte enam sellel adressil kirjutada. Kohale jõudes awaldan kohe oma uue adressi.

Terwitustega A. Jänes.

Moskwas 10. IX. 15.

Praegu wiibime W. linnas, meeleolu on hää, oleme kõik omanarga poisid ühes koos, saab näha, mis tulewik toob. Nüüd siis jätame kõiki omakseid, tuttawaid, sõpru, sugulasi, muidugi ka oma tuttawaid neiusid — Jumalaga. Eduard Sultson, Abel Lepind, Aleksander Usning, Taniel Walkow, Friedrich Mähar, Rudolf Urgard, Taaniel Härtion.

10./VIII 15.

Soomemaalt sõjawäljale sõites jätawad Eesti nooored sõjamehed kõiki tuttawaid ja sugulasi, sõpru ja wanemaid, ühtlasi Eesti noort neiusid jumalaga: Hendrik Waaks Ahjalt, Oskar Tork Ahjalt, Johannes Mäldre Kawastust, Theodor Mõsna Läänwerest, Albert Woldemar Wisnapuu Tartust, Karl Tegowa Kanrest, Aleksander Mürsep Tartust, Gimar Riiga Kastrest, Eduard Pärn, Platon Ignatjew Ahja-Wedaspäält ja Ferdinand Grau Tartust.

Punase-Risti kohalikud rawitsemise-asutused ootawad pikisilmi haawatute saatmist, mis juba telegrafiteel paari nädala eest lubatud.

Laatsarettidest lahkuwad päew-päewalt terweks saanud sõjamehed ja sellega ajab tühjus tööd armastawatesse asutustesse, nii et mõned wiimastest juba sooni olla awaldanud meie linnast ära reisida kohtadesse, kuhu haawatud ja haiged sõjamehi saadetakse.

Praegu on meie linnas asuwates laatsarettides — 1477 woodiga — ainult 307 sõjameest rawitsemisel ning suurem osa laatsarettidest, nende seas kõik 7 wäljastpoolt tulnud ja juba awatud haigemaja, seisawad tühjad.

Puuturul kestab puumüüjate streik edasi, mille wastu meie linnawalitsus, kes puuturu korraldamisest seegiaeti pole hoolitsenud, nüüd hoopis wõimetu näib olewat. Et taksist mööda pääseda, ei müü kaupmehed sülldade, waid wäikeste kubjade kaupa, mis eest hingehinda nõuawad. Wahel katsuwad elanikud iseennast aidata. Nii näit. tuiib mees kaupmehelt, mis hinnaga see sülla müüks. — 12. — Lao peale. Kui sülid peale laotud, pistab mees kauplejale taksihinna — 9 rbl. pihku: Kui ei sept, toon linnawaht!

Liha-turul walitsed läinud nädalasi algades, millal turdustel hinnetaks maksma hakkas, lihast suur puudus, sest peaaegu kõik müüjad on koju jäänud. Täna hommikul oli mõni üksik lihakaupleja turule tulnud.

Hobuste oksjonil eila Eesti näituseplatsil müüdi kõik 176 Saaremaa hobust enampakkumise teel ära. Ostjateks olid pääasjalikult talupojad ja ka mõned wenelased. Hobused läksid maksma 60—200 rublani, kõige rohkem 100 rbl. ümber.

Riia politehnikum wiiakse täna Tartust lõpulikult Moskwasse. Ettelugemised algawad sääl 2. oktobril.

Liiwi kub. arstiwalitsuse inspektor A. J. Aristowi matus oli laupäewal kohalikul Wene surnuaial, millest ka Liiwi kuberner Kelepowski, õpekonnakuraator Shtsherbakow ja palju teisi kõrgeid ametnikka osa wõtsid.

Oksjoni-teel müügile tulewad Tartu-Wõru rahukohtukogu ruumides, Tartus 30. now. s. a. kell 10 hom. järgmised liikumata warandused:

1) Arwed von Kossarti maatükk nr. 281 Karlowa eeslinnas. Krep. nr. 1369. Tuleb müügile endise Salja Seltsi Laenu-Hoiu ühisuse likwideerimise komisjoni 9342 rbl. 26 kop. nõudmisel. Hüpotegi-wõlgasid peale selle wõla weel 25,000 rubla.

2) Aleksander Eisenschmidti talukoht „Kangro nr. 4", Maarjamõisa kroonumõisa maa pääl, Tartu maakonnas, Ropka wallas. Krep. nr. 959. Hüpotegi-wõlgasid 12,023 rbl. 58 kop. Pakkumine algab 500 rublast.

3) Hans Londi liikumata warandus Karlowa eeslinnas, Karlowa uul. Krep. nr. 1110. Pakkumine algab 400 rublast.

Peetri kirik.

Tütarlaste leer mõlemate pihtiringkondade jaoks algab esmapaew, 28. septembril kell 10 e. l. köstri õpetaja W. Eisenschmidt'i juures.

Päewaundised.

Sõjamaksu maksjate kohta on Liiwimaa kroonu palati poolt järgmine kuulutus wälja antud.

1915. a. käiwad sõjamaksu alla järgmised isikud:

1. Sõjateenistuse kohustusest 1911, 1912, 1913, 1914 ja 1915; aastatel (1915, 16 ja 17 aastate teenistuseealised juure arwatud) wabastatud isikud, wälja arwatud sõjateenistusele kõlbmataks tunnistatud ja seilepärast lõpulikult wabastatud.

2. Samadel aastatel wäeteenistusesse wõetud, kuid enneaegu wabastatud ja maakaitsewäkke arwatud isikud.

3. Wene alamaks astunud üle 30 aasta wanused wäljamaalased, kes maakaitse wäkke on arwatud ja

4. Wäeteenistuse eest endid kõrwale hoidnud isikud ja seda selle tõttu 34 aasta wanuseks saamisel enam teenistusesse ei wõeta.

Sõjamaksu maksjatele jäetakse õigus kuni 15. sept. s. a. maakonna sõjamaksu komisjoni teated oma sissetuleku üle ära anda.

Teadaandmisi wõetakse wastu maksuinspektori kantseleis, maakonna renteis ja wallawalitsustes, kust sellekohased teatelehti hinnata saada on.

Teated wõib ka posti kaudu sisse saata.

Üliõpilased kutsutakse wäeteenistusesse! Sõjawäe walitsus on otsustanud wäeteenistuse 60. paragrahwi järele üliõpilastelt, kes kõrgemates õpeasutustes kursuse lõpetamiseks teenistuse aja pikendust saanud, wiimast ära wõtta.

Nagu Birsh. Wed.-ile kindlast allikast teatatakse, kutsutakse esiti alamate kursuste üliõpilased

[illegible] kusjuures neile kõigile wõimalus an[illegible] sõjakoolidesse astuda.

Kell 3 [illegible] lähemal ajal amet[illegible] koosolekut kokku kutsuda. Et [illegible] õige tõttis on, siis tuleb ta ka lähemal ajal ministrite nõukogus [illegible].

[illegible] kooliga wõtta. B. Wed.

Riigiwolikogu esimehe truualamline aru-andmine. [illegible] liikmete [illegible] nõupidamise [illegible] riigiwolikogu laialisaatmise päewal ära [illegible] kohe laialisaatmise järele [illegible] esimehele Rodsjanko'le kohuseks [illegible] riigiwolikogu liikmete keskel wa[illegible] anda. Selle kohuse täit[illegible] Rodsjanko weel selsamal päewal [illegible] Keiserlikku [illegible].

[illegible] päewadel [illegible] riigiwolikogu esi[illegible] kirjalik ja kokkuseatud aru[illegible]. Den.

Sõjawäljal seisvad ministrite nõukogu koos-olek. [illegible] teatakse, jäi neljapäewa pääle [illegible] ministrite nõukogu koosolek [illegible] ära [illegible] põhjustel pida[illegible] lähematel päewadel ära. [illegible] koosolekul wälise politika [illegible]. Den.

Ringkiri sõjatsensuri määruste walsenduse kohta. [illegible] nõukogu esimehe Goremõkini al[illegible] kõigile kubermangudele ja ka ajutustele, kelle [illegible] tsensuuri walitsemine käib, ringkirjaline ette[illegible] saadetud, et ajakirjanduse järelwal[illegible] tsensuuri määruste täitmise mõttes walsen[illegible].

Ringkirjas tähendatakse selle pääle, et wiimasel [illegible] märkusteist kõrwale[illegible] ette on tulnud, [illegible] materjali tsensuuri [illegible] puutub. Selle [illegible] tulewikus paneb ringkiri ette kõige [illegible] perioodiliste trüki-wäljaannete järele [illegible] omal ajal wäljaantud mää[illegible] kuni pidades. B. Wed.

Sõjatsensuri sisseseadmise kawatsuse kohta [illegible] Meile teatakse, et [illegible] esimehele Wissaria[illegible] tehtud seaduse-eelnõu teksti [illegible] põhjusseaduse 87. para[illegible] Wenemaal politiline eeltsensur [illegible]. Seaduse-eelnõu antakse ministrite [illegible]. Uue seaduse kõrwal jääb ka sõja[illegible] poolt wäljatöötatud seaduse[illegible] kandwate kirje[illegible] alles. Wõe[illegible], et seaduse-eelnõu [illegible] eelnõu üle juba [illegible] seaduslikku jõu omandaks.

4317 uut postiasutust ja kroonu hoiukassat [illegible] lähemal ajal üle riigi awada.

[illegible] postiasutuste [illegible] wallawalitsustel ja [illegible] oma piirkonda posti[illegible], [illegible] üksnes ülemale [illegible], mis tagajärjeta ei jää.

[illegible] sõjawangide üle teateid saada, kui [illegible] tuttawa [illegible] R. [illegible] Den'is [illegible] järele saata: Au [illegible] Berlin nr. 24. Kirjas [illegible] nimi ja see [illegible] sõjawang teenis.

[illegible]ministeeriumi eelarwe. (Pet[illegible]) [illegible] riigiwolikogule anti kau[illegible] Sisseseatakse [illegible] 4,321,000 [illegible].

[illegible] Riia [illegible] [illegible] seletuseta [illegible] jaoks on mitmesuguseid [illegible] 30 [illegible] ära mahu[illegible] märkides, [illegible] üle wiie [illegible] ei ole. Mõisa ja [illegible] peaks ainult korras [illegible] peaks mõisas [illegible]. Pta.

[illegible] koosolekud. Eelarwe[illegible] komisjonikmetele teate[illegible]ed kätte saatnud, millega saadikuid 15. septembril kell 2 päewal ärapeetawale koosolekule kutsutakse. Nii siis asub eelarwekomisjon septembri keskel nende eelarwete läbiwaatamise juure, mis walitsuse poolt riigiwolikogusse antud.

Eelarwekomisjoni eesistuja Aleksejenko, kes praegusel ajal Kislowodskis on ja kellele ka koosolekute algusest teada anti, kirjutas, et ta esimestele koosolekutele Petrogradi sõita ei saa, sest et terwise parandamiseks määratud aeg weel mööda ei ole. B. Wed.

Rudolf Tobias, tuntud helilooja, kes aasta paari eest Saksa riigi alamaks astus, on, nagu kuuleme, Berliinis nüüd Saksa landsturmi wäkke wõetud.

Georgi risti ja aumärgi omandamise [illegible] pääle saamise ja määramiseasjus on uued määrused wälja kuulutatud. Määruste wäljatöötamise juures peeti seda silmas, et paiuli määramine ja kättesaamine wõimalikult siire ja korral[illegible] oleks. Pta.

Eestimaa mõisnikkude riiginõukogu wali-jameesteks on parunid Stackelberg ja Korff walitud, nagu Petrogradi telegrafi talitus teatab.

Wene Ida-Aasia laewaselts on iga oma laewa pääl wiis esimese klassi kohta ühes ülespidamisega Arhangelskist kuni New-Yorgini ja tagasi lubanud, et paranejad ja haawatud ohwitserid, kellele mere-reis kasu wõib tuua, kaasa sõita wõiksid. Pta.

Kuulujutud rahu kohta. (Washington, 9. sept.) Bryan kais pääle oma ametist äraastumist esimest korda Walges majas president Wilsoni jutul ja jäi sinna ligi tarwels tunniks. Wilson ei andnud jutuajamise kohta mingit seletust. Arwatakse, et Bryan warsti Europasse sõidab, et kihutustööd rahu hääks tegema hakata.

Saksamaalt. (Stokholm, 10. sept.) Saksamaal on üleüldine kariloomade üleskirjutus 18. sept. pääle wälja kuulutatud. Kaalupommisid walmistatakse nüüd ainult rauast ja mitte wasest, nagu seda seadus nõuab.

Saksa plaanidest Balkanitel jutustab Gaulois ühe Saksa aukandja sõnade järele:

Saksa sõjawägi jõuab Konstantinopoli 1. oktobriks. Keskkuurriigid lähewad ka wõimatale asjade pääle, et liitlasi takistada Türgimaad ära wõita, sest sarnase wõidu tagajärjed oleksid wäga tõsised.

Kiirustama on sakslasi see sundinud, et Türgimaal mitmel pool (iseäranis Adrianopolis) Türgi soldatid Saksa ohwitseride wastu mässu tõstnud, kuna Türgi ohwitserid rahulikult pääit waadanud.

Sakslaste edasitungimise kohta idawäerinnal kirjutab „Temps" 7. septembril: On karulane, kas sakslased just talwe kattejõudmise eel jatkawad sügawamale Wenemaale sissetungimist. Wõib, arwata, et nad warsti peatawad ja Wene wäernale tarwilikka kaitsewägesid jättes, oma wägede pääjõud teisele sõjawäljale saadawad. Kõige wõimalikum on, et sakslased türklastele appi tõtata saawad katsuma.

Austria-Saksa wägede Serbiasse tungimine algab Rootsi lehtede teadete järele septembrikuu 20. päewadel wana kalendri järele. R. Wr.

Harkow, 11. sept. Suri tuntud Donetsi piirkonna maetööstuse tegelane riiginõukogu liige Awdakow. Pta.

Samara 3. sept. suri endine riigiwolinik Tihelnõschew.

Tubakahinna tõstmine. Kiewi tubakawabrikandid, kes lõunduskoke sõitsid, otsustasid uuesti tubakahindasid tõsta, tõstmist halwa tubakasaagiga Wäike-Wenemaal põhjendades. Selle wastu on aga praegu lõppenud tubaka raiumine lõunalõunes, Tschernigowi ja Poltawa kubermangudes igalpool keskmisest kõrgema saagi annud, mis muidu aastasest mitte wähem. R. Wr.

Linnade liit sai eila riigi rentesist sõjapõgenejatele abiandmise tarwis miljoni rubla. R. Wr.

Miks otsustawat wõitlust ei ole — selle ülihuwitawa küsimuse pääle otsib tuntud sõjaasjatundja K. Schmuski B. Wed. kes wastust ja jõuab otsusele: Nüüd tuleb sellest igasugune juttu maha jätta, nagu oleks sõja otsitarb üleüldise ja wastase eesmärk erilisest sõjawäe häwitamine. Niisugune häwitamine oleks praegusel ajal wõimatu, sest suuri wägesid wõiks jällegi juba lähemal ajal luua. Nüüd on sõja ülesandeks ainult neid geograafilisi paikasid ära wõtta, millede kaotamine riigile edaspidise tõsiselt wastupaneku wõimatuks teeks, neid [illegible] geograafilisi paikasid, milledeta sõjateadus [illegible], et sõja eesmärgiks mitte geograafilised paigad ei ole, waid sõjawäe elaw jõud.

Saksa lehed teatawad, et kõik waremalt wäeteenistusele kõlmatuks tunnistatud mehed kuni 45. aastani lõpu alla kutsutakse. See tunnistab juba selgesti wastase juures inimeste[illegible] tõpuie liginemist. Seesama ongi põhjuseks, mikspärast waenlane ise otsustawa wõitluse eest kõrwale hoiab. Sakslased kisasid sellest palju, et nemad otsustawat wõitlust otsiwad, kuid ise kardawad seda tingimata. Maadu wõitsid [illegible] meie wägede ümberhaarawate manöwritsid palju suuremate jõududega ette, kui 1 ehk 2 wäega, ja üritasid meie teesid läbi lõigata, mida senini aga märgata ei ole wõinud. Isegi meie Wilna wägi, keda sakslased näisid kõigist külgedest siisse piiranud olewat, lahkus täiesti rahulikult ja ilma tähtsamate kaotusteta wõitlusjeringist.

Sakslased lähewad edasi, kuid kardawad ise, — kõige rohkem aga kardawad seda, et Wenemaale mitte Napoleoni wiisi oma wägi ära kaotada, ning selle pärast ei taha kõige rohkem nemad ise otsustawat wõitlust.

Franz-Josephi saarte ärawõtmine Wenemaa poolt. Washingtonist teatatakse Berliner Local Anzeiger'ile, et Wenemaa ekspeditsion jälgeta kadunud kolonneeste ülesotsimiseks leidja Franz-Josephi saartel Austria lipu maha wõtnud ja Wene lipu üles tõstnud, niiwiisi Wenemaa nimel seda saartekogu oma walitsuse alla heites. R. Wr.

Saksamaa on pool oma weealustest paati-dest kaotanud. Kopenhageni Nationaltidende sõnade järele on Saksamaale weealune sõda wäga kallis maksma tulnud: sõja algusest pääle on ta enam kui pool oma suurtest weealustest paatidest kaotanud, waatamata selle pääle, et Saksa tehased suure hoolega uute suuremat tüüpi weealuste paatide walmistamist jatkasid. B. Wed.

Põgenejate wäljasaatmine. Lõuna-lääne wäerinna wägede marsselse pääülem on käsu annud kõiki Kiewi kubermangus olewaid sõjapõgenejaid teistesse kubermangudesse wälja saata ja edaspidi mitte ühtegi põgenejat Kiewi kubermangu elama jätta.

Elama wõiwad ainult need jääda, kes tööd wõi ametit on leidnud. B. Wed.

Ajakirjandus.

Tallinna linnaisad ja üleüldine politika.

Pääling Wene leht Kiih heidab natuke walgust Tallinna linnawolikogu wiimase koosoleku pääle. Eesti lehed püüdsid seda koosolekut ilma surmuks waikida, nähemalt ootasime asjata, et Tallinna häälekandjad koosoleku waieluste käigust pikemalt teataks ja ühtlasi oma seisukohta kaituks ära tähendada.

Reiidsist loeme:

Pärast seda kui linnapää ettepanek Keiseri Majestetile ning Nikolai Nikolajewitshile adressi saata ühe häälelisselt wastu oli wõetud, tuletas hr. P. Kunberg koosolijatele Moskwa linnawolikogu kõrgesti patriotlist otsust meele ja pani ette selle otsusega ühinedes Moskwa linnawolikogule terwitus-telegrammi saata. Hr. Kunbergi ettepanek äratas linnapääs, kes wolinikule laialist linna-kihtidade hu[illegible] kõnelda ei lubanud, suurt pahameelt. Linnapää põhjendas oma keeldu sellega, et Moskwa otsus Tallinna linnawolinikkudele sundinata olewat. Kui hr. Kunberg järelpärimisele ajal uuesti Moskwa otsusest juttu püüdis teha, et hr. Poska woolehoidjad selle otsusega lähemalt tutwustada, takistas linnapää seda uuesti. Kunberg awaldas linnapää tegewust ja wolikogu enamuse wastu protesti. Linnapää ei wõinud Kunbergi ettepanekut, et Keiseri Majesteedile laialbasele alusele rajatud seni[illegible] [illegible] seadmist Eestimaal palwe, wolikogus arutusele. Ka kohaliku kooperatiw ühisuse palwe toidu- ja tarbeainete muretsemise korraldamise asjas jäeti linnaameti poolt koosolekule ettepanemata.

Ha[illegible], et kõigist neist kõnelemata asjaolestest Wene leht kaudu peame kuulma. Tallinna linnawolinikud olid wist üsna rahul, kui hr. Poska neid päästi sõgedaks püüdis kujutada, tõendades nagu poleks neil Moskwa otsusest aimugi.

Telegrammid.

Petrogradi telegrafi-talitusest.

Wene-Saksa-Austria piirilt.

Wägede ülemjuhataja staabi ametlik teadaanne 14. septembril.

Riia piirkonnas lõime sakslaste pääletungimise tagasi. Wastase suurtükid annawad tuld edasi mitmes Riia piirkonna punktis. Meie suurtükitule ajas Schloki piirkonnas wastase aeroplaanid wahetpidamata taga ja lõpetas nende sapööride töö.

Dwinski piirkonna mitmes punktis lähewad wõitlused endist wiisi ägedalt. Suurearwulised sakslaste pääletungimised Nowo-Aleksandrowski pool on tagasi löödud. Taganemine [illegible] õige ägedalt. Meie ratsawäe ootamata tormijooksu tagajärjel üleüsse Wilkija [illegible] gutes, Dolginowo piirkonnas, sai Saksa ratsawägi, mis wanadest polkudest kokkuseatud, laialipillutud, kusjuures 6 ohwitseri ja 65 alamwäelist wangi wõtmise ning 3 kuulipildujat jaime, üle 100 sakslase sai surma. Meie kaotused on tähtsuseta.

Wileika jõest läänepoolses piirkonnas peeti äärmiselt ägedat wõitlust. Neli sakslaste tormijooksu löödi tagasi. Sakslaste uue tormijooksuga surus meie wäed tagasi. Wõitlus ei ole weel lõppenud. Üks meie selles piirkonnas tegewuses olewatest wägedest wõttis sakslastelt lõinud nädala jooksul 13 suurtükki, neist 5 raskat, 33 kuulipildujat ja 12 laskemoonakasti ära ning sai wangideks üle 1000 sakslase.

Oshmanist idapoolses piirkonnas ja säält lõunapoole kuni Pripeti jõe piirkonnani peetakse igalpool äärmiselt wihaseid wõitlusi. Waenlane wõtab paljudes kohtades wisasid tormijooksusid suurte jõududega ette, millede mõnes kohas ainult kohati wõidukaid, kuid suurema tähtsuseta tagajärgi oli, mis aga meie wägede kätte antud ülesannete täitmise pääle mingisugust mõju ei awaldanud.

Meie [illegible] enam wõidukamaid tagajärgi saadi: 1) meie löögiga Dewatitshi alewi juures, Njemeni, mis waenlase suurte kaotustega taganema sundis; 2) waenlase tormijooksude tagasilöömisega Baranowitshist lõuna-ida poolses piirkonnas; 3) meie wägede austerlaste pataljonile pääle langemisega Labuska küla juures, Schara jõel (Ljoho[illegible] piirkonnas), kusjuures neist osa surmati, aga 364 meest ühes 2 ohwitseriga wangi wõeti ning kuulipildujaid saime. Selle pääletungimise tagajärjel oli waenlane sunnitud jõe taha taganeminema; 4) Slesnitsa küla ärawõtmine (alama Stabeda piirkonnas). Wõitlus oli siin ennenägemata äge; wõideldi põlewate majade pärast mitteharilise ägedusega. Külad jäid meie kätte; waenlane sai häwitatud; wangi wõeti 2 meest ja saadi 4 kuulipildujat.

Komel-Sarpa raudtee piirkonnas oli mitu ägedat kokkupõrkamist Stõri jõe wahemal kaldal. Kolka alewit ja ümbruskonda pommitatakse waenlase tugewa suurtükituleega.

Galitsia piiri ääres piirkonnas hakati wihaseid wõitlusi Aleksinetsi juures pidama. Wärskete jõudude toetusel sundisid austerlased meid säält lahkuma. Ettewõetud uue wisa löögiga ja kiire wõitlusega lõid meie wäed austerlased säält uuesti wälja, kusjuures paljusid surmasid ja üle 1000 mehe wangi wõtsid. Wiimaste teadete järele tungiwad austerlased Aleksinetsile uuesti pääle.

Wihastes wõitlustes ja rasketes manöwrites septembrikuu esimestel päewadel on meie wäed näidanud, kui wõidukalt nad wisa waenlasega jõudu katsuda wõiwad. Mehisuses ja kohusetäitmises teewad meie wäed kõik, mis aga inimese wõimuses wähegi seisab. Hiilgawat eeskuju selles annawad meile ka meie liidulased. Praegu saabud teadete järele ei jaanud prantslased ja inglased kahepäewases pääletungimises mitte ainult maad, waid wõtsid sakslastelt ligi 20,000 terwet alamwäelist wangi ja said 24 suurtükki.

Дозволено военною цензурою Юрьевъ 14. сентября 1915.
Wastut. toim. ja wälj. wastut. abiw. abi K. Pikk.

Ämmaproua

M. Blum

[illegible] kätte[illegible] wast[illegible] [illegible] nul. nr. 2. 202

Ämmaproua

[illegible] Grossberg

[illegible] ja raskesalgete [illegible] wastu.

Petrogradi uul. 14, k. 3.

[illegible] korral. 270

[illegible] lahkudes [illegible] sõjariistuse astudes jätame wanemaid, sugulasi, sõpru ja tuttawaid [illegible] kuni jällenägemiseni

Jumalaga.

[illegible] Kerl Kuusmann, [illegible] Kuus, Eduard Karindoll, [illegible] Martsmann, [illegible] Kiitmann. 427

Kodumaalt lahkudes ja teise [illegible] sõjateenistusse astudes jätame kõiki tuttawaid, [illegible] ja Eesti neidusid

Jumalaga.

[illegible] Kindorf, [illegible] Loorits, Ed. Laneng Werrorast. 423

Kodumaa piirilt lahkudes ja [illegible] wäeteenistusse astudes [illegible] kõiki tuttawaid, sõpru ja omaksed

Jumalaga.

[illegible] Ilbo, Paul Ragland, Ed. Leuland — Räpinast. 208

Kodumaalt lahkudes ja sõjateenistusse minnes jätame wanemaid, sugulasi, tuttawaid ja Eesti neidusid

Jumalaga!

Paul Tokkmann, Eduard Süllbek, Artur Römion, Meeksi wallast. 448

Kodumaalt lahkudes ja sõjateenistusse astudes jätan wanemaid ja kõiki tuttawaid Eesti õrna sugu

Jumalaga.

Tarapalust Oskar Kiitmann. 426

Kodumaalt lahkudes ja sõjawäljale minnes ütleme sugulastele, tuttawatele ja kodumaa neidudele

palju terwisid!

Wõtikwere wallast: Arnold Paso ja Paul Smidt. 488

Teise järgu raiskuna kodumaalt lahkudes jätame kõiki tuttawaid, sõpru ja iseäranis Eesti neidusid

jumalaga kuni jällenägemiseni!

Ernst Rebane, Ed. Kode ja Ed. Waaku Ahjalt. 441

Kallist kodumaalt lahkudes jätame kõiki omakseid, sugulasi, sõpru, tuttawaid ja iseäranis Eesti neidusid

Jumalaga!

Wiido, Ed. Seer, Rudolf Jukowa, August Santer Rasinalt, Taawel Wätsepp, Eduard Peetolsaar. 439

Sõjateenistusse minnes jätame wanemaid, sugulasi, sõpru ja tuttawaid, iseäranis Wastseliina neidusid

Jumalaga!

August Kull Hummulist, Eduard Kerbe Wastseliinast, Ludwig Mihelson Kanist.

Kodumaalt lahkudes ja tegewasse sõjawäljale minnes soowime kõigile sõpradele ja tuttawatele

palju terwid!

Aleksander Reinhold Roelast ja Rudolf Bender Wõtikwerest.

Pildid, raamatud,

portselan ja teised asjad, millebel Rootsi

Wachtmeistri perekonnaga midagi ühist on

sündinud Liiwimaal ja kelle perekonna-liikmed 16. aastasajal Kuresaares komanderiks ning Polli ja Leheta mõisa omanikud olid) soowitakse kõrge hinna eest osta. Lähemalt asjade üle järgmise adressi all: Count Axel Wachtmeister, Herserud, Wauxix. 440

Hääd ehitusetakku

müüb H. Lell ja P. Juck'i linaja wiljakontor, Riia uul. nr. 77 Telefon nr. 144.

Kraawi-kaewajaid

on tarwis, lähemalt Jaani uul nr. 7. 418

Kolmas Jurjewi Laenu- ja Hoiu-ühisus.

Majaomanikkude asutatud 20. webruaril 1913. a.

Suurturg nr. 8, teisel korral. Telefon nr. 40.

ÄRISEIS 1. SEPTEMBRIL 1915.

Aktiwa.		
Kassa		2052 35
Teistes rahaasutustes hoiul		110079 39
Osamaks Jurjewi Wast. Kredit-ühis.		7000 —
Laenud		763026 80
Wäärtpaberid		10000 —
Warandus		3562 38
Asutamise kulud		1930 46
Mitmesugused nõudmised		3822 84
Hoiusummade eest maksetud %%		5524 29
Kulud		9237 48
		R. 919235 99

Passiwa.		
Osamaksud		87747 14
Tagawarakapital		514 47
Kahjutasu tagawarakapital		661 20
Tähtajalised hoiusummad	314818 86	
Jookswal arwel hoiusum.	435578 18	750397 04
Spetsial jooksew arwe Riigipangas		33000 —
Üleminewad summad		3272 65
Osakasu		200 56
Laenude eest saadud %%		42435 70
Teistest rahaasutustest saadud %%		1007 23
		R. 919235 99

Riigipangas wabakrediti 35.000 rbl. Awatud iga ärip. kl. 10—2.

Ühisusel oli 1. julil 1441 liiget ja nende wastastikune wastutussumma ulatas kuni 2681175 rbl.

Ühisus wõtab raha hoiule kõikidelt ja maksab: jookswal arwel päewade wiisi (giro) $4^{1}/_{2}$%, jookswal arwel kuude wiisi 5% ja tähtajaliste hoiusummade päält $5^{1}/_{2}$%. Hoiuleandjal ei ole ühtegi kroonu- ega margimaksu kanda. Suuremate summade eest ja pikema aja pääle, kui ka ühisustele eraldi tingimised. Jooksew arwe riigipangas № 73363.

Juhatus.

Печатать разрѣшается полицiею. — Georg Sirk'i trükikoja trükk Jurjewis, Küüni uul. nr. 26.